БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 27 (1805) | 7 февраль, сешанба, 1961 йил | Баҳоси 2 тийин

ЖОНАЖОН ПАРТИЯМИЗ СЪЕЗДИ ШАРАФИГА СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАНИ КЕНГ ҚИЗИТАЙЛИК!

Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги кенгаши корхоналари ходимларининг республика кенгашидан

Индустриал Ўзбекистон меҳнаткашлари етти йилликнинг жадал суръатини тобора тезлаштириб, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXII съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенгайтирмоқдалар. Ҳар куни янги-янги технология линиялари, цехлар, корхоналар ишга туширилмоқда. Техника тараққиёти соҳасидаги мислсиз муваффақиятлар туфайли илғорларнинг кечаги кўрсаткичлари бугун бутун-бутун коллективлар учун нормага айланмоқда. Келажак разведкачилари —коммунистик меҳнат зарбдорлари ва коммунистик меҳнат бригадаларининг аъзолари янги марраларга ҳужум қилишнинг ташаббускори бўлмоқдалар.

Етти йилликнинг иккинчи йили шонли натижаларига якун ясаш, саноат ишлаб чиқаришини янада юксалтиришнинг партия съездини меҳнатда янги муваффақиятлар билан нишонлашга ёрдам берадиган энг муҳим резервларини белгилаш мақсадида Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги кенгашига қарашли корхоналар ва ташкилотларнинг ходимлари 6 февралда Тошкентдаги Навоий номли театрга тўпландилар.

Президиумда — Ўзбекистон КП Марказий Комитети бюросининг аъзолари М. А. Абдураззоқов, О. А. Алимов, Г. А. Габриельянц, Ё. С. Насриддинова, Ш. Р. Рашидов, Ф. Е. Титов республика саноатининг донгдор кишилари — Олтинтопган бойитиш фабрикасининг флотатори Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Н. Е. Воспитанникова, Чимён нефть конининг мастери Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. Ражабов, Тошкент тўқимачилик комбинатининг ишчиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. Йўлдошева, «Ташсельмаш» заводининг созловчиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Н. А. Удалова, Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикаси коммунистик меҳнат бригадасининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Э. Юсупов ва бошқалар, Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги кенгаши билан мусобақадош Иваново Халқ хўжалиги кенгаши делегациясининг аъзолари — Иваново Халқ хўжалиги кенгаши раисининг ўринбосари Р. М. Чечеткин, Родниковск тўқимачилик комбинатининг директори Б. С. Бродский ва донгдор тўқувчи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ю. М. Вечерова, Ўзбекистондаги область ва шаҳар партия комитетларининг секретарлари ўтирибдилар.

КПСС Марказий Комитетининг содиқ ленинчи ўрток Н. С. Хрушчев бошчилигидаги Президиуми гулдурос қарсаклар остида фахрий президиумга сайланади.

1960 йилги халқ хўжалик планининг бажарилиш якунлари ҳамда етти йилликнинг учинчи йили планини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани ривожлантириш соҳасида Халқ хўжалиги кенгаши саноати ходимларининг вазифалари тўғрисида доклад қилиш учун Халқ хўжалиги кенгашининг раиси **Н. В. Мартиновга** сўз берилади.

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА)

Н. С. Хрушчев табриги

МОСКВА, 5 февраль. (ТАСС). СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев Аддис-Абебага — Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Африка иқтисодий комиссияси сессиясининг раиси номига табрикнома юборди. Н. С. Хрушчев бу табрикномасида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Африка иқтисодий комиссияси учинчи сессияси қатнашчиларига Совет Иттифоқи халқлари, СССР ҳукумати номидан ва шахсан ўз номидан самимий салом ҳамда энг яхши истакларни топширишни сўрайди.

Мактубда бундай дейилади: Буюк Африка қитъаси халқларининг ўз миллий мустақиллиги ва эркинлиги учун олиб бораётган кураши адолатли ва ҳақли кураш эканлигини эндиликда бир ҳовуч мустамлакачилардан ташқари бутун дунё эътироф этмоқда. Африка халқлари мустамлакачиликка қарши фидокорона курашиш билан бир вақтда, ўзларининг мустақил давлатларини қаттиқ туриб ҳимоя қилмоқдалар ва ўз мамлакатларининг экономикасини юксалтириш, турмуш даражасини кўтариш, социал тараққиётни таъминлашга интилмоқдалар.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Африка комиссиясининг Африка мамлакатлари экономикасини юксалтиришга ёрдам бериш каби муҳим олижаноб ишида муваффақиятлар қозонишини истайди.

Совет фани ва техникасига шон-шарафлар

Ўзбекистон меҳнаткашлари дунёда бўлаётган воқеалар тўғрисидаги ҳамма хабарларни эътибор билан кузатиб турибдилар. Ватанимизнинг пойтахти дунёда қилинаётган ажойиб ишлар тўғрисида ҳар куни хабар бериб турибди. Ўтган шанба куни Совет Иттифоқида Ернинг оғир сунъий йўлдоши учирилганлиги тўғрисида ТАССнинг берган ахбороти ҳамманинг эътиборини жалб этди. Совет кишисининг заковати, ижодий ғайратини кўрсатган ва бутун дунёни яна қойил қилган бу янгилик республика аҳолисининг диққат марказида турибди.

Ўзбекистон телеграф агентлигининг мухбири республиканинг энг кекса олимларидан бири, физика-математика фанлари доктори, Ўзбекистон фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси Т. Н. Қориниёзовга мурожаат қилиб, ТАСС ахборотини шарҳлаб беришни сўради.

— Совет фани ва техникаси, — деди ўрток Қориниёзов, — Ернинг сунъий йўлдошини учириб, яна бир марта шонли ғалабага эришди. Бу сунъий йўлдош, аввало, жуда оғирлиги — 6.483 килограм вазни билан ҳаммани ҳайратда қолдирмоқда. Апогейнинг баландлиги ва йўлдош ҳажмининг катталиги йўлдошни учириш билан боғлиқ бўлган жуда мураккаб ҳисоб-китобларнинг ҳар жиҳатдан аниқ бўлишига эришилганлигини исбот этади.

Йўлдош, деб таъкидлади ўрток Қориниёзов, автоматик равишда ҳаракат қиладиган приборларнинг бутун бир системаси билан таъминланганлиги шубҳасиздир. Бу приборларнинг ҳаммаси катта ва бой лабораториядан иборат. Совет олимлари космик нарвонининг энг муҳим зиналаридан бири — космосни ўзлаштириш йўлида яна бир марта ҳал қилувчи қадам қўйдилар.

Унутилмас 4 февраль кечқуруи Тошкент кўчаларида кўпгина совет кишилари билан учрашиб, суҳбат қилдик. Индустриал Чирчиқда яшовчи бухгалтер С. П. Смушкович уларнинг фикрини изҳор қилиб, бундай деди:

— Қойилмиз! Мен космосга учиш каби шундай улкан ишларга аҳд қилган кишилар билан бир замонда яшаётганлигим билан бахтиёрман. Космик кемани яратишда қатнашган ва севикли Ватанимизнинг шуҳрати ва қудратини яна оширган совет олимлари, инженерлари, ишчиларига, ҳамма кишиларга шон-шарафлар бўлсин!

Чиланзорда йирик панелли уйлар қураётган 1-монтаж бошқармасининг ишчиси Леонид Матюков меҳнатда касбдошларига ўрнак бўлмоқда. КПСС XXII съездини муносиб совғалар билан кутиб олиш учун бошланган мусобақага қўшилиб ишлаётган ўртоқ Матюков панелларни монтаж қилиш топшириғини бир ярим баравар бажараётир.
Суратда: ўртоқ Л. Матюков.

М. Комлев фотоси.

ЮКСАК КУРСАТКИЧЛАРГА ЭРИШИШ УЧУН

Яқинда Тошкент темир йўли коллективининг партия-хўжалик активи йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда темир йўл бошлиғи ўртоқ А. Қодировнинг «КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг якунлари ва етти йилликнинг учинчи йили — 1961 йил планини бажариш ҳамда партиянинг XXII съездини муносиб кутиб олиш юзасидан Тошкент темир йўлининг вазифалари» ҳақидаги доклади тингланди ва муҳокама қилинди.

Докладчи ва музокараларда сўзга чиққан нотиқлар шуни таъкидладиларки, магистраль коллективи ўтган хўжалик йилини барча техника-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича муваффақиятли бажариб, йил давомида СССР Министрлар Совети ҳамда ВЦСПСнинг кўчма Қизил байроғини қўлда сақлаб келди.

Музокарада сўзга чиққан Тошкент тепловоз депосининг донгдор машинисти Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Немудров, темир йўл Тошкент бўлинмасининг бошлиғи Нишонбоев, локомотив хизматининг бошлиғи Турғунов ва бошқа ўртоқлар юк ортиш ва туширишда илғор методларни қўлланиш, локомотивлардан янада унумлироқ фойдаланиш, пассажир поездлари қатновини яхшилаш, иш жараёнларини механизациялаш базасида амалга оширилган тадбирларнинг қандай ижобий натижалар бераётганлиги ҳақида гапирдилар.

Актив йиғилишида партия XXII съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш юзасидан оширилган мажбурият қабул қилинди.

Актив йиғилишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари Ш. Р. Рашидов, О. А. Алимов, Ё. С. Насриддинова, Ф. Е. Титов, М. А. Абдураззоқов ўртоқлар иштирок этдилар.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ.

Шонли етти йиллигимизнинг зафарлари

Тошкент шаҳар ва Тошкент область халқ хўжалигини 1960 йилда ривожлантириш давлат планининг бажарилиш якунлари тўғрисида

Тошкент шаҳар ва Тошкент область статистика бошқармалари ахбороти

Тошкент шаҳар ва Тошкент область меҳнаткашлари етти йиллик план топшириқларини амалга ошираборииб, 1960 йилда саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, ўз моддий ва маданий турмуш даражаларини яхшилашда янги муваффақиятларни қўлга киритдилар.

Халқ хўжалиги айрим тармоқларининг ривожланиши қуйидагича бўлди.

I. САНОАТ

Саноат ходимлари партия XXI съезди ва КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг тарихий қарорларини амалга ошираборииб, етти йилликнинг иккинчи йили планини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириш натижасида саноат ишлаб чиқаришининг умумий ҳажми ва жуда кўп маҳсулот турлари ишлаб чиқариш бўйича йиллик планни 15 декабрда тўла бажардилар.

Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш йиллик плани 105 процент бажарилди. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 1959 йилдагига нисбатан область бўйича 14 процент, шу жумладан Тошкент шаҳри бўйича 11 процент ва область бўйича 20 процент кўпайди.

Халқ хўжалик кенгаши, республика ва Иттифоқ министрликлари ҳамда ведомстволарига қарашли айрим саноат корхоналари бўйича, шунингдек маҳаллий Советлар саноати бўйича маҳсулот ишлаб чиқаришнинг кўпайиши ва йиллик планнинг бажарилиши қуйидагича бўлди:

	1960 йилда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планининг бажарилиши (процент ҳисобида).	1960 йилда 1959 йилдагига нисбатан (процент ҳисобида).
В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводи	107	111
Ўзбекистон қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар комбинати	108	138
Плавико-шпат комбинати	101	103
«Узбекуголь» комбинати	105	114
Карборунд заводи	102	115
Абразив заводи	100	97
Сталин номидаги Чирчиқ электрокимё комбинати	107	111
Қоғаз комбинати	103	104
Янгийўл гидролиз заводи	140	129
«Ташкенткабель» заводи	101	113
Чирчиқ электр машинасозлиги заводи	104	147
Чкалов номидаги металл буюмлари заводи	102	116
Чирчиқ ГЭС лари каскади	102	101
Оржоникидзе ГЭС лар каскади	105	102
Тошкент ГЭС лари каскади	107	109
Қуйи Бўзсув ГЭС лари каскади	105	110
Фарҳод ГЭСи	103	100
Тошкент ТЭЦи	109	115
Оҳангарон ГРЭСи	104	180
«Ташсельмаш» заводи	118	81
«Узбексельмаш» заводи	100	107
«Чирчиксельмаш» заводи	103	105
«Узбекхиммаш» заводи	102	124
«Таштекстильмаш» заводи	103	110
Экскаватор заводи	100,7	125
Ўзбекистон трактор йиғув заводи	100,8	8 баравар
«Подъемник» заводи	100,4	116
«Ташавтомаш» заводи	100,2	121
Тошкент ремонт-механика заводи	105	109
1-ғишт заводлар бошқармаси	102	105
5-ғишт заводлар бошқармаси	100,5	99
7-ғишт заводлар бошқармаси	103	104
8-ғишт заводлар бошқармаси	102	105
Яланғоч ғовокли ғишт заводи	103	3,8 баравар
Бекобод цемент комбинати	103	144
Оҳангарон цемент заводи	119	136
Ойна заводи	111	113
Чинни заводи	104	109
Сталин номидаги тўқимачилик комбинати	102	102
Тошкент ипак йигирув фабрикаси	118	3 барвар
«Қизил тонг» тикувчилик фабрикаси	102	101
Тошкент 1-пойафзал фабрикаси	105	102
Сталин номидаги Тошкент кўн комбинати	103	103
Янгийўл ёғ заводи	102	107
«Ўртоқ» кондитер фабрикаси	104	100,4
Олмалиқ 5-темир-бетон буюмлари заводи	106	107
Чирчиқ 7-темир-бетон буюмлари заводи	114	112
Маҳаллий Советлар саноати	109	115
шу жумладан:		
Тошкент шаҳар ижрокомининг саноат бошқармаси	109	112
Тошкент область ижрокомининг саноат бошқармаси	110	121

Тошкент шаҳар ва область территориясига жойлашган ва Ўзбекистон Совнархозига қарашли корхоналар маҳсулот ишлаб чиқаришни 1959 йилдагига қараганда анча оширганлари ҳолда йиллик планни 105 процент, республика министрликлари ва ведомстволарига қарашли корхоналар 106 процент, Иттифоқ министрликлари ва ведомстволарига қарашли корхоналар 103 процент бажардилар.

Йиллик пландагидан ташқари ўнларча миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди (бу ерда ва бундан кейин ҳам нархлар янги баҳо масштабида берилган).

Область бўйича давлат плани ошириб бажарилгани ҳолда кўпгина саноат корхоналари ишида катта камчиликларга йўл қўйилди. Бир қанча корхоналар ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини бажармади, айрим корхоналар эса ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича йиллик планни бажарган бўлсалар ҳам меҳнат унумдорлигини ошириш ва ассортимент бўйича белгиланган планни адо этмади.

1960 йилда саноат маҳсулотининг асосий турларини ишлаб чиқариш қуйидагича бўлди:

	1960 йилда ишлаб чиқарилган.	1960 йилда 1959 йилдагига нисбатан (процент ҳисобида)
Кўмир — минг тонна	3195	114
Электр қуввати-миллион киловатт-соат	4123,3	120
Кўприк кранлари — дона	670	101
Экскаваторлар — дона	700	113
Компрессорлар — дона	696	126
Кимё ускуналари — миллион сўмлик	10,8	128
Установка сими — минг километр	58	99,6
Шланг кабели — минг километр	7,1	153
Бронекабель — минг километр	5,7	122
Тракторлар — дона	8029	115
Пахта териш машиналари — дона	3184	6,5 баравар
Белгиланган миқдорда чигит экадиган пахта сеялкаси — дона	4666	—
Ғўзапоя йиғувчи машиналар — дона	4000	99,8
Трактор культиваторлари — дона	9993	71
Сунъий ёмғир ёғдирадиган установкалар — дона	355	2,3 баравар
Трактор прицеплари — дона	6268	99,5
шу жумладан пахтани қоп-қанорсиз ташиш учун — дона	2504	8,3 баравар
Йиғма темир-бетон конструкциялари ва деталлари (қурилишлар ҳузуридаги корхоналарда тайёрланганлари ҳисобга кирмайди) — минг кубометр	332.5	159
Цемент — минг тонна	503,5	164
Шифер — шартли миллион дона плита	28,8	121
Асбоцемент трубалари — шартли километр	1421	103
Бинокорлик ғишти — миллион дона	594.2	112
Дераза ойнаси — минг квадрат метр	2404	110
Қоғоз — минг тонна	9.5	100,3
Пахта толаси — минг тонна	153.1	123
Ип газлама — миллион погон метр	218,7	102
Устки трикотаж — минг дона	1791	123
Ички трикотаж — минг дона	7131	114
Чарм пойафзал — минг жуфт	9140	109
Рўзғор холодилниклари — дона	6535	153
Гўшт (биринчи категорияли калла-поча билан биргаликда) — минг тонна	33.8	121
Колбаса маҳсулотлари — минг тонна	11.3	122
Мол ёғи — тонна	458,1	2,5 баравар
Ёғи олинмаган сут маҳсулотлари — минг тонна	43,7	111
Ўсимлик ёғи — минг тонна	18.9	108
Консервалар — миллион шартли банка	51	100,4
Кондитер маҳсулотлари — минг тонна	13,5	102
Узум виноси — минг декалитр	1063,6	106
Совун — минг тонна	6,7	103

Ғўзапоя йиғувчи машиналар, трактор культиваторлари, трактор прицеплари 1959 йилдагига нисбатан анча кам ишлаб чиқариш планда назарда тутилган эди. Бунда ана шундай машиналарнинг янги, янада такомиллашган хилларини ишлаб чиқаришни ўзлаштириш эътиборга олинди.

Саноат корхоналари илмий-текшириш институтлари ва лойиҳалаш — конструкторлик ташкилотлари билан ҳамкорликда янги типдаги бир қанча машиналар, аппаратлар ва механизмлар яратдилар ҳамда ишлаб чиқаришни ўзлаштирдилар, эски конструкциядаги машина ва механизмларни анча такомиллашганлари билан алмаштирдилар.

Ишлаб чиқаришга янги техника, юксак унумли янги технология процессларини жорий қилиш, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштириш натижасида саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми кўпайди. Қора металлургия, кўмир, машинасозлик, кимё тикувчилик, пойафзал ва озиқ-овқат саноатларининг бир қанча ишлаб чиқариш жараёнлари такомиллаштирилди. Айни вақтда айрим корхоналар янги техникани жорий қилиш бўйича топшириқни бажармади.

1960 йилда ускуналардан фойдаланиш кўрсаткичлари яхшиланди. Мартен печи тубининг ҳар бир квадрат метр майдонидан суткада олинадиган пўлат миқдори пландагидан 4 процент ошди. Пахта тозалаш, трикотаж ва озиқ-овқат саноатларида ускуналар асосий турларининг унумдорлигини ошириш бўйича белгиланган план топшириқлари ортиғи билан адо этилди.

Ишлаб чиқариш рационализаторлари ва ихтирочиларининг актив иштирокида янги техника кенг жорий қилинди. 1960 йилда ҳар йили 10 миллион сўмга яқин иқтисодий фойда берадиган ўн мингдан ортиқ рационализаторлик таклифлари ишлаб чиқаришга жорий қилинди.

Янги техника ва илғор технологияни жорий қилиш, ишлаб чиқаришни ташкил этишни яхшилаш натижасида меҳнат унумдорлиги анча ошди. **Меҳнат унумдорлигини ошириш йиллик плани 103 процент қилиб бажарилди.** 1960 йилда иш куни қисқартирилганига қарамай, меҳнат унумдорлиги 1959 йилдагига нисбатан 8 процент ошди.

Аввалги йиллардаги каби меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръати иш ҳақининг ўсиш суръатидан бирмунча илгарилаб борди.

(ДАВОМИ УЧИНЧИ БЕТДА)

ЎРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВ ГРУЗИЯДА

ТБИЛИСИ, 4 февраль (ТАСС). Закавказье Республикалари қишлоқ хўжалик илғорларининг кенгашида қатнашмоқ учун Тбилисига келган КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев бугун Шарқий Грузиянинг қишлоқ хўжалик районларига борди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. П. Мжаванадзе, Грузия ССР Министрлар Советининг раиси Г. Д. Жавахишвили ва республиканинг бошқа раҳбар ходимлари билан биргаликда Мухровани сут совхозига борди. Н. С. Хрушчев чорвачилик фермасини кўздан кечирди, совхознинг чорвадорлари, механизаторлари, мутахассислари билан суҳбатлашди. У, сигирлар қанчадан сут бераётганлиги, хўжаликнинг ем-хашак базаси, чорвачиликда меҳнатни кўп талаб қилаётган ишларининг механизациялашганлиги билан қизиқди.

Совет Армиясининг демобилизация қилинган офицери, ҳозир совхоз директори бўлиб ишлаётган В. Кордзадзе хўжаликни янада ривожлантириш истиқболларини гапириб берди. У, Самгор суғориш системасининг иккинчи навбат қисми қурилиб бўлганидан кейин қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кенгайтирмоқ учун совхоз олдида янги имкониятлар очилади, деб айтди.

Сўнгра Н. С. Хрушчев Сагарежой районидаги «Сакартвело» («Грузуя») колхозига борди. 16 минг гектардан кўпроқ ери бўлган кўп тармоқли бу хўжаликда узумчилик, чорвачилик муваффақиятли ривожлантирилмоқда, маккажўхори ва бошқа дон экинлари экилмоқда.

Н. С. Хрушчев, механизаторларга маккажўхорини квадрат-уялаб экиш усулини кенг қўлланишни тавсия қилди, бу усул экин қатор ораларини ишлашни комплекс механизациялашга имкон беради, деб айтди.

Гуржаани районидаги Качрети қишлоғида жамоат хўжалигини ривожлантиришнинг энг зарур масалалари тўғрисида катта суҳбат бўлди. Бу ерда Н. С. Хрушчев Кахетиянинг бир қанча районларидан келган колхоз раислари, совхоз директорлари, жўхорикорлар, соҳибкорлар, чорвадорлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари, партия ва Совет ходимлари билан учрашди. Суҳбатда асосан ем-хашак базасини янада мустаҳкамлаш йўллари ҳақида гаплашилди. Н. С. Хрушчев, ҳосил йиғиштириб олингандан кейин маккажўхори экиб икки марта ҳосил олаётган хўжаликлар раҳбарларининг ташаббусини қувватлади. У, маккажўхори етиштиришнинг энг рационал методларини топишни тавсия қилди, республика қишлоқ хўжалигини ихтисослаштириш масалаларини тўғри ҳал қилиш зарурлигини айтди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев борган жойларнинг ҳаммасида уни жуда самимият ва хурсандлик билан кутиб олдилар.

Н. С. Хрушчев кечқурун Тбилисига қайтиб келди.

ЗАКАВКАЗЬЕ РЕСПУБЛИКАЛАРИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИЛҒОРЛАРИНИНГ КЕНГАШИ ОЧИЛДИ

ТБИЛИСИ, 6 февраль. (ТАСС). Бугун бу ерда Закавказье республикалари — Озарбайжон, Арманистон ва Грузия қишлоқ хўжалик илғорларининг кенгаши очилди.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчев қатнашмоқда.

КПСС Марказий Комитети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг топшириғига мувофиқ, КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Грузия КП Марказий Комитетининг биринчи секретари В. П. Мжаванадзе кенгашни очди. У кун тартибида: КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг якунлари ва Закавказье республикалари қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш чоралари тўғрисидаги масала турганлигини эълон қилади.

Н. С. Хрушчев бошлиқ КПСС Марказий Комитети Президиуми ғоят баланд руҳ билан фахрий президиумга сайланади.

Доклад қилиш учун Грузия КП Марказий Комитетининг биринчи секретари В. П. Мжаванадзега сўз берилади.

Эрталабки мажлисда Озарбайжон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари В. Ю. Охундов ва Арманистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Я. Н. Заробянлар ҳам доклад қилдилар.

ЖОНАЖОН ПАРТИЯМИЗ СЪЕЗДИ ШАРАФИГА СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАНИ КЕНГ ҚИЗИТАЙЛИК!

(Боши биринчи бетда)

Мамлакатимиз, деди докладчи, КПСС XXI съезди белгилаган коммунизм қурилишининг улуғвор программасини амалга оширишда ажойиб ғалабаларга эришди. Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам саноат ва қурилишни бошқариш янги системасининг афзалликларидан фойдаланиб, социалистик мусобақани кенг авж олдириб, кўпгина муваффақиятларни қўлга киритдилар, ялпи маҳсулот чиқариш ва энг муҳим буюмларнинг кўпгина турларини ишлаб чиқариш юзасидан етти йилликнинг иккинчи йили планини муддатидан илгари бажардилар.

Халқ хўжалиги кенгаши корхоналари 1960 йилда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми жиҳатидан 1957 йилги даражадан 35 процент ўзиб кетдилар. Саноатнинг ҳамма тармоқлари, айниқса оғир саноат барқ уриб ривожланди. Олтинтопгандаги рангли металларнинг жуда бой конида маҳсулот ишлаб чиқариш 54 процент ошди. Кимё саноати маҳсулот ишлаб чиқаришни 36 процент оширди. Машинасозлик ишлаб чиқаришининг ҳажми асосан пахтачилик учун янги техника ҳисобига бир ярим баравар кўпайди. Жуда муҳим бинокорлик материали бўлган цемент ишлаб чиқариш 2.5 баравар ошди. Ўзбекистон саноатининг янги тармоғи — газ саноати тез суръатлар билан ривожланмоқда. Табиий газ чиқариш уч йил ичида 4 баравар кўпайди. Бухоро конидаги табиий газдан ҳозироқ саноатда ва рўзғорда кенг фойдаланилмоқда. Етти йилликнинг дастлабки икки йили ичидаёқ саноатга капитал маблағ сарфлаш 3400 миллион сўмга етди, бу эса саноат бўйича капитал қурилишнинг урушдан илгариги ўн икки йил ичидаги ҳажмидан ошиқдир.

Республика саноатининг барқ уриб ривожланиши барча иттифоқчи республикаларнинг ишлаб чиқарувчи кучларини муттасил ривожлантириш тўғрисида доимо ғамхўрлик кўрсатаётган партиямиз, унинг Марказий Комитети ва шахсан ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг ленинча миллий сиёсатни изчиллик билан амалга ошираётганликларидан яққол далолат беради.

Ўзбекистон саноатининг меҳнаткашлари партия ва ҳукумат қарорларини амалга ошира бориб, пахтачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини комплекс механизациялаш ишига тобора кўпроқ ҳисса қўшмоқдалар. 1960 йилнинг кўкламигача колхоз ва совхозларга чигитни аниқ миқдорда экадиган 2 минг сеялка, шунингдек чигитнинг тукини тўкиш, калибрлаш ва дорилаш учун машиналар комплекси етказиб берилди. Юксак унумли янги «ХВС-1,2» пахта териш машинасини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Бу машина механик-ҳайдовчилар ва қишлоқ хўжалик мутахассисларининг юксак баҳосига сазовор бўлди. Шуни айтиш кераки, «Ташсельмаш» заводининг коллективи қўшимча тарзда 530 та пахта териш машинаси ишлаб чиқариш юзасидан олган мажбуриятини ошириб бажарди. «Ташавтомаш» заводининг коллективи ўтган йили пахтани қоп-қанорсиз ташиш учун тракторга тиркаладиган ва юкни ўзи ағдарадиган прицеплардан пландаги 400 та ўрнига 2400 тасини ишлаб чиқарди. Бу билан саноат ходимлари пахта далаларининг меҳнаткашларига машинада 500 минг тонна пахта териш мажбуриятларини бажаришга ёрдам бердилар. 1960 йилда қишлоқ хўжалиги учун кўпгина турли хил техника етказиб берган бошқа корхоналарнинг коллективлари ҳам яхши ишладилар.

1960 йилда олинган оғир саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришнинг абсолют ўсиши бундан илгариги йилларда эришилган энг юксак натижадан ошиб кетди. Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш анчагина, 6 процент ошди. Масалан, ип-газлама ишлаб чиқариш 5 миллион квадрат метр, шойи газлама ишлаб чиқариш 573 минг квадрат метр кўпайди. Халқ хўжалиги кенгаши транспорт хўжаликларининг ходимлари муайян муваффақиятларга эришиб, автомобилда юк ташиш планини тоннаж бўйича 113 процент ва тонна километр бўйича 129 процент бажардилар.

Биз бу муваффақиятларнинг ҳаммаси учун республика шонли ишчилар синфидан миннатдормиз. Республикамиз ишчилар синфи етти йиллик иккинчи йилининг дастлабки кунлариданоқ коммунистик меҳнат бригадалари ва зарбдорлари номини олиш учун мусобақа байроғини баланд кўтарди. Ҳозир бу ватанпарварлик ҳаракатида 2638 бригада, 417 цех ва участка қатнашмоқда. Ҳозироқ бу ҳаракатга бутун-бутун корхоналар қўшилдилар. Ўзбекистон металлургия заводи, юқори ҳароратда эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинати, Олтинтопган комбинати, Ванновск нефтни қайта ишлаш заводи, Қўқон тикувчилик фабрикаси, Самарқанддаги «Хужум» пиллакашлик фабрикаси, Учқўрғон ёғ экстракт заводи ҳамда бошқа завод ва фабрикаларнинг коллективлари юксак ном олиш учун курашмоқдалар.

Техникани янада тараққий эттириш юзасидан катта иш қилинди. СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида намойиш қилинган энг яхши машиналарнинг намуналарини, технология процессларини ва илғор иш методларини ишлаб чиқаришга актив жорий қилганликлари учун нефть конларида автоматизация ва телемеханизацияни кенг кўламда амалга оширган Фарғона нефть комбинатининг коллективи, чигитни аниқ миқдорда экадиган сеялкалар ишлаб чиқаришни ўзлаштирган «Ўзбексельмаш» заводи, «ХВС-1,2» пахта териш машинасини ишлаб чиқаришни жорий қилган «Ташсельмаш» заводининг коллективи 1960 йилда мукофот олдилар.

Халқ хўжалиги кенгашининг бошқармалари эскирган машиналар ва механизмларни ишлаб чиқаришдан чиқариш ва мукаммалроқ ускуналар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мақсадида маҳсулотлар номенклатурасини қайта кўриб чиқдилар. Ҳозироқ амалга оширилган тадбирлар 100 миллион сўмга яқин маблағни тежаб қолиш имконини берди.

Рационализаторлик ҳаракатида 20 мингдан кўпроқ новатор қатнашмоқда, улар бир йил ичида етти йиллик фондига 90 миллион сўмдан кўпроқ ҳисса қўшдилар.

Бироқ саноат ишида ҳали жиддий камчиликлар бор. Олти корхона планни бажармади. Булар орасида Фарғона нефть комбинатининг газ конторасн, подшипник заводи, Фарғонадаги «Газоаппарат» заводи, Чирчиқдаги қум ва шағал карьери, Самарқанд ғишт заводлари бошқармаси ва Хўжайли ғишт заводи бор. Айрим корхоналарнинг раҳбарлари давлат интизомини қўпол равишда бузиб, планнинг белгиланган номенклатура бўйича бажарилиши учун курашмаётирлар. Ҳамма корхоналарнинг раҳбарлари ҳам бошқа халқ хўжалиги кенгашларига кооператив усулида маҳсулот етказиб беришга етарли эътибор бермоқдалар, деб бўлмайди. Пахта толасини ассортиментлар бўйича етказиб бериш плани ҳам бажарилмади. Давлат интизомини бузишнинг бундай фактларини, маҳаллийчилик майллари кўринишларини қаттиқ қоралаш керак. Кейинги вақтларда халқ хўжалиги кенгаши корхоналари ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг сифати бирмунча яхшиланди, бироқ айрим раҳбарлар фабрика ва завод маркасининг шарафи учун курашмаётирлар.

КПСС XXI съездининг қарорларига мувофиқ халқ хўжалиги кенгаши саноатининг корхоналари қисқартирилган иш кунига ўтдилар, иш ҳақи тартибга солинди. Бунинг натижасида ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш ва сифат кўрсаткичларини яхшилаш учун шароит яратилди. Саноатнинг кўпгина тармоқларида ишчиларнинг иш ҳақи анча ошди. Корхоналар ҳаммаси ана шу кўрсаткич планини бажарганларида эди, биз меҳнат унумдорлигини ошириш бўйича яхшироқ кўрсаткичларга эга бўлур эдик. Халқ хўжалиги кенгаши умуман жамғармалар планини ошириб бажарган бўлса ҳам, 116 корхона ва ташкилот давлатдан қарздор бўлиб қолди.

Халқ хўжалиги кенгаши саноатида жуда кўп инженер ва техниклар ишлаб турибди. Биз жамоатчилик асосида ишлайдиган конструкторлик бюроларини ташкил этиш ҳаракатини нима учун кенгайтирмаймиз? Бу соҳада бизда ҳозироқ ажойиб ташаббус кўрсатган кишилар бор. Самарқанд суперфосфат заводида инженерлар, техниклар ва илғор ишчилар жамоатчилик асосида ишлайдиган йирик конструкторлик бюросини ташкил қилдилар. Бу бюро ишлаб чиқаришни реконструкция қилиш юзасидан комплекс тадбирларни ишлаб чиқишдек мураккаб масалани ҳал қила олди. Тошкент трактор йиғиш заводидаги ана шундай бюро ҳам катта иш қилмоқда. Ана шу заводлардан намуна олиб, ҳар бир иш жойида резервларни аниқлаш ва улардан фойдаланиш комплекс планларини тузишга ўтиш керак. Заводларда илмий-текшириш лабораторияларини ҳам ташкил этиш зарур. Жамоатчилик асосида ишлайдиган иқтисодий анализ группалари ҳам катта ёрдам келтирган бўлур эди.

Халқ хўжалиги кенгаши капитал маблағларни ўзлаштириш планини бажармади. Чирчиқ электркимё комбинатида, Фарғона азот ўғит заводида, Оҳангарон цемент заводида ва Тошкент кабель заводида жиддий қолоқликка йўл қўйилган эди. Биз шартнома мажбуриятларининг бажарилиши соҳасида пудратчи ташкилотларни контроль қилиш ҳуқуқимиздан фойдаланмадик. Кўпгина ҳолларда корхона директорлари қурувчиларга конкрет ёрдам кўрсатмадилар.

Бу йил капитал маблағ сарфлаш ҳажми 18 процент ошади. Тошкент ГРЭСи, Навоийдаги кимё комбинати сингари катта объектлар қурилади. Кўмир қазиб чиқариш юзасидан қўшимча қувватлар ишга туширилиши, металлургия заводида пўлатни узлуксиз қуйдиган установка, 279 минг киловаттга эга бўлган энергетика қувватлари, 463 километр электр линияси, Оҳангарон цемент заводи қурилишининг биринчи навбат қисми, кимё саноати, рангли металлургия ва оғир саноатнинг бошқа тармоқларида бир қанча қувватлар ишга туширилиши керак. Озиқ-овқат ва енгил саноатда ҳам янги қувватлар ишга туширилади.

Бироқ капитал қурилишни ташкил қилиш ва унга раҳбарлик соҳасида камчиликлар борлиги ҳозирдаёқ аниқланмоқда. Бир қанча объектларга иш чертёжлари тайёрлаш чўзиб юборилмоқда, қурилиш учун майдончалар кечикиб ажратиб берилмоқда. 320 та янги объектдан 20 тадан кўпроғига ҳали маблағ ажратилгани йўқ.

1961 йил планини бажаришнинг энг муҳим шартларидан бири — сифат кўрсаткичларини таъминлаш ва даставвал меҳнат унумдорлигини ошириш топшириқларини бажаришдан иборатдир. Корхоналардаги ҳамма раҳбар ходимлар ўз фаолиятларини резервларни қидириб топиш йўлидаги жонли ташкилотчилик ишига қаратишлари керак. КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг қарорлари саноат ходимлари зиммасига пахтачилик соҳасидаги меҳнаткашларни қишлоқ хўжалик техникаси ва минерал ўғит билан ўз вақтида таъминлаш учун айниқса катта масъулият юклайди.

Уруғлик чигитни тайёрлаш соҳасидаги қолоқликни тугатиш учун қўшимча чораларни кўриш, машинада терилган пахтани қабул қилиш, сақлаш ва қайта ишлашни таъминлаш юзасидан катта иш қилиш зарур. Халқ истеъмоли буюмларининг хилини анча кенгайтириш, уларнинг сифатини ва ташқи кўринишини яна ҳам яхшилаш керак.

Етти йилликнинг иккинчи йили—1960 йил плани Иваново иқтисодий районининг шонли меҳнаткашлари билан дўстона ва қардошларча мусобақа шароитида бажарилди. Бу мусобақа бизга Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги кенгаши саноатини етти йилликнинг учинчи йилида ривожлантириш учун янада катта режалар белгилашга ёрдам берди. Биз Иваново халқ хўжалиги кенгашидаги корхоналар ва ташкилотларнинг ходимларига мурожаат қилиб, 1961 йилда ҳам мусобақани давом эттиришни таклиф этдик.

Ўртоқ Мартинов ўз докладининг охирида ишонч билдириб айтдики, Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги кенгаши саноатининг меҳнаткашлари ўз ваъдаларини бажарадилар ва жонажон партиямизнинг XXII съездини меҳнат соҳасида янги муваффақиятлар билан кутиб оладилар.

Ўртоқ Мартинов доклади юзасидан музокараларда биринчи бўлиб Чирчиқ электрокимё комбинатининг бош инженери ўртоқ Қодиров сўзга чиқди. Ички ресурслардан максимал фойдаланиш, илғор технологияни жорий қилиш ва кўп меҳнат талаб қиладиган ишларни механизациялаш йўли билан пахта далалари учун минерал ўғит ишлаб чиқариш тез кўпайтирилди, дейди у. Ҳозирги вақтда комбинатда деярли ҳар тўрт ишчининг бири рационализатор. 1960 йилда қарийб бир минг новаторлик таклифи жорий қилинди ва бунинг натижасида тўрт ярим миллион сўмдан ортиқ маблағ тежаб қолинди. Бироқ, янги техникани жорий қилиш юзасидан мўлжалланган тадбирларнинг ҳаммаси ҳам бажарилгани йўқ, буни эътироф қилиш керак.

Республикамиз партия активи йиғилишида қишлоқ хўжалик ходимларига биз ишлаб чиқара бошлаган суюқ азот-фосфор ўғитни мақтадилар. Бу муҳим иш республика Фанлар академиясининг кимё институти билан ҳамкорликда амалга оширилди. Биз бу қимматли ўғитни ишлаб чиқаришни бундан буён ҳам кўпайтирамиз.

Комбинат коллективи олдида катта ва масъулиятли вазифалар турибди. Бу вазифалардан энг муҳими — етти йилликнинг учинчи йилида корхонага коммунистик меҳнат корхонаси номи берилишига эришишдан иборат.

— Каттақўрғон пахта тозалаш заводининг коллективи ўтган йилги планни муддатидан илгари бажарди ва мамлакатга пландан ташқари 8 миллион сўмлик маҳсулот берди, деди ўз нутқида коммунистик меҳнат бригадасининг раҳбари ўртоқ **Кличев**. Бизда коммунистик меҳнат зарбдорлари мусобақанинг олдинги сафларида бормоқдалар. Масалан, бизнинг бригадамиз ўтган йил пландан ташқари 1000 тоннадан ортиқ гола ва 118 тонна момиқ берди.

Ҳозирги вақтда заводда КПСС XXII съездини муносиб кутиб олиш учун мусобақа авж олди. Бригадамиз коллективи партия съезди очиладиган кунгача 11 ойлик топшириқни бажаришга, йиллик планни эса Улуғ Октябрнинг 44 йиллигигача адо этишга ваъда берди. Биз бу мажбуриятларимизни албатта бажарамиз.

«Ташсельмаш» заводининг коллективи ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг КПСС Марказий Комитети январь Пленумида сўзлаган нутқини ва корхонамизнинг пахтачиликни механизациялаш соҳасидаги ишига ижобий баҳо берганлигини жонажон Коммунистик партияга астойдил миннатдорчилик туйғулари билан кутиб олди, деди завод партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Иванова**. Кўп минг кишилик коллектив пахта териш техникасини пландан ташқари ишлаб чиқариш юзасидан ўз социалистик мажбуриятларини шараф билан бажариш учун зўр ғайрат билан меҳнат қилди ва ижодий рационализаторлик ташаббуси кўрсатди. Машинасозларга кўпгина қийинчиликларни бартараф қилишга тўғри келди. Коллектив илғор технологияни қўлланиш, ишлаб чиқаришни кенг ихтисослаштириш туфайли муваффақиятга эришди ва энг қувончли натижа шу бўлдики, биз пахта териш машиналари ишлаб чиқариш қувватларини 1960 йил охирига келиб, йил бошидагига нисбатан 3,5 баравар оширдик.

Заводимиз коллективи ўз зиммасига юкланган фахрли вазифани бажаришга бутун ички резервлардан фойдаланиб, 1961 йилда 5.000 та пахта териш машинаси ишлаб чиқаришга тайёрдир. Корхона олдида 1962 йилда 60.000 та пахта териш машинаси ишлаб чиқарилишини таъминлаш учун бу йил қувватларини оширишдан иборат янги вазифалар ҳам турибди. Амин бўлиш мумкинки, бу йил ишлаб чиқариладиган машиналарнинг сифати яхшиланган ҳолда улар анча арзонроқ ҳам бўлади, бу эса ўз навбатида колхоз ва совхозларимизда пахта етиштиришнинг таннархини камайтиради.

Андижон ёғ-мой комбинатининг директори ўртоқ **Шарипов** минбарга чиқади. У бундай дейди:

— Комбинат коллективи ўтган йил яхши ишлади. План муддатидан илгари бажарилди, топшириқдан ташқари беш миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқарилди. Корхона коллективи КПСС XXII съездини муносиб кутиб олиш учун мусобақага қўшилиб, коммунистик меҳнат корхонаси деган фахрли номни олишга интилмоқда.

Сўнгра ўртоқ Шарипов халқ хўжалиги кенгашининг корхоналарга оператив раҳбарлигини янада яхшилаш зарурлиги ҳақида гапиради.

Саноатни бошқаришнинг қайта ташкил қилиниши ишга халақит бериб келган бошқармалараро тўсиқларни бартараф қилишга ёрдам берди, корхоналарни техника билан таъминлаш анча яхшиланди.

Бироқ, яқиндагина ўртоқ Мартинов халқ хўжалиги кенгашининг рухсатисиз корхоналарга материаллар берилишини тақиқлаб қўйди. Шундай бўлдики, ҳатто авариялар рўй берганда ҳам қўшни корхоналар бир-бирларига ўз вақтида ёрдам кўрсата олмайдилар.

Ҳозирги вақтда бутун мамлакатда коммунистик меҳнат бригадалари ва зарбдорлари номини олиш учун кенг ҳаракат авж олди деб таъкидлайди ўз сўзида «Узбекэнерго» электр слесари ўртоқ **Алибоев**. Бизнинг ТашРЭСимизда кўпгина коллективларга бу фахрли ном берилди. Мен ишлаётган бригада аъзолари меҳнатни ва ўқишни муваффақиятли равишда қўшиб олиб бормоқдалар, жамоат ҳаётида актив қатнашмоқдалар, ўз ғоявий-сиёсий савияларини тинмай оширмоқдалар. Масалан, мен институт сиртқи бўлимининг 4-курсида ўқияпман. Ўтган йил декабрь ойида КПСС аъзолигига кандидат қилиб қабул қилинганлигим менинг шахсий ҳаётимда катта ва қувончли воқеа бўлди.

Шу муҳим кенгаш минбаридан баъзи бир зарур масалалар ҳақида гапирмоқчиман. Бу масалалар коллективимизнинг ҳар бир йиғилишида муҳокама қилинади, аммо уларни халқ хўжалиги кенгашининг ёрдамисиз ҳал қилиб бўлмайди. Шаҳарнинг улкан энергетика хўжалигига кеча кундузи фақат иккита автомашина хизмат қилади. Бу жудакам, албатта. Бундан бошқа яна бир талабимиз бор. Ишчиларимизнинг новаторлик ташаббуслари кўпинча у ёки бу материалларнинг йўқлиги сабабли натижасиз қолиб кетади. Техника таъминотини яхшилаш керак.

Иваново халқ хўжалиги кенгаши делегациясининг раҳбари ўртоқ **Чеченкинга** сўз берилади. Иваново области меҳнаткашлари, дейди у, делегациямизни бу кенгашга юборганларида мусобақадош ажойиб дўстларимизга, бутун ўзбек халқига чин қалбдан энг қизғин, энг самимий салом топширишни сўрадилар ҳамда коммунизм қурилишида янгидан-янги катта муваффақиятлар тиладилар. Ўзбекистон ва Иваново иқтисодий районлари меҳнаткашларининг дўстлик алоқалари кундан-кунга мустаҳкамланмоқда, улар ўртасидаги мусобақа тобора авж олмоқда.

Бундан роса бир йил муқаддам биз мусобақа шартномаси тузган эдик. Бу муддат унчалик катта эмас, аммо шу вақт ичида қанча-лан-қанча ажойиб ўзгаришлар рўй берди, бутун совет халқининг бахт-саодати йўлида кўпдан-кўп буюк меҳнат ғалабалари қўлга киритилди. Биз мусобақа боғлаганимизда бу меҳнат мусобақасида ҳеч ким енгилмайди, халқлар дўстлиги ғалаба қилади, деб айтган эдик. Сизнинг ва бизнинг фабрика ҳамда завод цехларимиздаги плакатлар, шиорлар ва транспарантлар шуни ифодалаб турди, сизнинг ва бизнинг газеталаримиз ҳам шу ҳақда ёздилар. Бизнинг айтганларимиз тўғри бўлиб чиқди. Бугун биз етти йилликнинг икки йили ўзининг катта муваффақиятлари билан бизларни ҳам, сизларни ҳам беҳад қувонтирмоқда, деб айтишга тамомила ҳақлимиз.

Ўртоқ Чеченкин Иваново Халқ хўжалиги кенгаши меҳнаткашларининг ишлаб чиқаришдаги муваффақиятлари ҳақида батафсил гапириб берди. Ўзбекистон саноат ходимларига коммунистик қурилишда янгидан-янги муваффақиятлар тилади.

Олтинтопкан комбинатининг коллективи етти йилликнинг икки йилида пландан ташқари бирнеча миллион сўмлик маҳсулот берди, деди ўз сўзида корхонанинг бош инженери ўртоқ **Цветков**. Конларни тайёрлаш ва очиш ишлари планини ошириб бажарилди ва бу билан 1961 йил планининг муваффақиятли бажарилиши учун ҳамма шароит яратилди.

Коммунистик меҳнат мусобақаси меҳнат унумдорлигини оширишга, маҳсулот таннархини камайтиришга ва мавжуд техникадан тўлароқ фойдаланишга жуда катта таъсир кўрсатди. Бу мусобақада беш мингдан ортиқ ишчи қатнашмоқда.

Лекин бизнинг ишимизда катта камчиликлар ҳам бор. Мис рудаларни бойитиш учун қурилаётган фабрикани ишга тушириш плани бажарилмади.

Ўртоқ Цветков лойиҳа ташкилотларининг ишини танқид қилди. Москвадаги «Гипроцветмет» институти Олтинтопкан комбинатининг бош лойиҳачисидир. Унинг қурилишдан узоқда бўлганлиги анча қийинчилик туғдиради. Ўзбекистон Халқ хўжалиги кенгаши республикада рангли металлургияни янада ривожлантириш билан боғлиқ бўлган вазифаларни мустақил ҳал қила оладиган кучли лойиҳалаш институтига эга бўлиши лозим.

Чирчиқ пойафзал фабрикасида пойафзални сурилмайдиган қолипларга қоқиб, тортмасдан тикиш методининг янги технологияси Совет Иттифоқида биринчи бўлиб тамомила ўзлаштирилди, деди бу корхонанинг ишчиси ўртоқ **Йўлдошева**. Корхонада бошқа кўпгина янгиликлар ҳам жорий қилинди. Ҳозирги вақтда коллектив олдида энг масъулиятли вазифа — савдо ташкилотларининг пойафзални контролсиз текширишига ўтиш, яъни пойафзални фабрика маркаси билан чиқариш вазифаси турибди. Пойафзал магазинларга текширмасдан топширилади. Бу эса коммунистик меҳнат корхонаси номини олиш учун олиб бораётган курашимизнинг яна бир босқичи бўлади.

Фарғона тўқимачилик комбинатининг директори ўртоқ **Абдуллаев** ўз сўзида айтдики, корхона коллективи партия XXI съездининг кўрсатмаларини ва КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг кўрсатмаларини амалга ошира бориб, ўз ишлаб чиқариш кўрсаткичларини аста-секин яхшиламоқда. Фарғона тўқимачилари етти йилликнинг иккинчи йили планини муддатидан илгари бажариб, Ватанга қўшимча суратда 13 миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот бердилар. Ҳозир комбинатда катта кўламда реконструкция ишлари олиб борилмоқда. Яқин икки йил ичида корхонанинг иккинчи навбат қисми ишга туширилиши керак. Бироқ реконструкция суръати жиддий ташвиш туғдирмоқда. Ўтган йил қурувчилар техника газламалар фабрикасини ишга туширишлари керак эди. Амалда эса қурилиш-монтаж ишлари бажарилмади, машина-ускуналарни ўрнатиш учун ишлаб чиқариш майдонлари тайёрланмади. Ёрдамчи пудратчи ташкилотлар билан бош пудратчининг ишлари бир-бирига мувофиқлаштирилмаганлиги, меҳнатнинг ёмон ташкил қилинганлиги натижасида қурилиш суръатлари суст бўлиб келмоқда. Янги қувватларни ишга тушириш заказчиларнинг айби билан кечиктирилмоқда. Биз техника хўжжатларининг ҳамиша ўз вақтида топширилаётганимиз йўқ, машина-ускуналарни етказиб бериш кўпинча кечиктирилади. Бундай ҳолларга узил-кесил хотима бериш керак.

«Шаргуньуголь» кон бошқармасининг директори ўртоқ **Усмонов** ўз нутқида муҳим проблемани ўртага ташлайди. Ўзбекистон Фанлар академиясининг кимё институти Шаргун кўмирининг майда фракцияларини брикетлаштириш соҳасида катта ва самарали ишларни қилди. Брикетларни саноат мақсадида синаб кўриш ишлари тугалланди ва бу ишлар ижобий натижалар берди. Аммо, брикетлаштириш масаласи негадир ҳалигача қадар ўз жойидан силжимай турибди. Бу масалани ҳал этишни тезлаштиришни сўраймиз. Шу нарсани айтиш кераки, тожикистонлик ўртоқлар бу соҳада биздан ўзиб кетдилар: республикада брикет фабрикаси қуриш учун маблағлар ажратилди. Ана шу фабрикани лойиҳалаштириш тўғрисида илмий тадқиқот институти билан шартнома тузилди.

Ўзбекистон меҳнаткашлари КПСС XXII съездини чақириш тўғрисидаги хабарни, КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг тарихий қарорларини баланд руҳ билан кутиб олдилар,— дейди Ўзбекистон касаба союзлари советининг раиси **С. Н. Нуриддинов**. Бу қарорларда қишлоқ хўжалигини янада кучли суратда юксалтириш, халқ моддий фаровонлигини тинмай оширишнинг программаси белгилаб берилган. Ҳамма ерда ишлаб чиқариш коллективлари партия XXII съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш ва Улуғ етти йилликнинг учинчи йилида янги, катта зафарларни қўлга киритиш мақсадида ўз зиммаларига юксак мажбуриятлар олмоқдалар.

Кўпгина касаба союз комитетлари ва советлари социалистик мусобақани кенг авж олдириб юбориш ҳақида, коммунистик меҳнат ҳаракати сингари янги шаклларини ривожлантириш ҳақида кўпроқ ғамхўрлик қиладиган бўлиб қолдилар. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги кенгаши корхоналарининг бир ўзидагина ана шу мусобақада икки ярим мингдан кўпроқ бригада қатнашмоқда. Ўртоқ Нуриддинов мусобақани ташкил қилиш билан боғлиқ бўлган кўпгина камчиликларга тўхталиб ўтади. Жумладан, бир қанча коллективларда мажбуриятлар олинган вақтда шовқин-сурон кўтарилади-ю, кейинчалик эса, ҳамма нарса сув сепгандай жимжит бўлиб қолади. Олинган мажбуриятлар кўп ҳолларда ташкилотчилик ишлари билан мустаҳкамланмайди ва оқибат натижада бажарилмай қолади. Бундай юзакичиликка қатъий равишда чек қўйиш вақти келган. Кейинда қолаётган участкаларни илғор участкалар даражасига кўтаришга ҳамда янги илғор иш методларини оммалаштиришга асосий эътиборни қаратмоқ керак.

Кенгаш қатнашчилари донгдор тўқимачи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ **Вечерованинг** нутқини зўр эътибор билан тингладилар. У Иваново областидаги мусобақадош ўртоқлардан Ўзбекистон меҳнаткашларига қизғин салом топширди.

Бугунги кунда, деди у, ўз ишим ҳақида ва Иваново области тўқимачилари томонидан меҳнатда қўлга киритилган муваффақиятлар ҳақида сизларга айтиб бераётганлигимдан хурсандман. Никита Сергеевич Хрушчевга ёзган хатимда 1959 йилдаёқ қолоқ бригадада ишлашга ўтганлигим ва бу бригаданинг илғор бригадалар қаторига чиқишига ёрдам қилганлигим ҳақида айтган эдим. Ҳозирги вақтда оширилган тезликларни жорий қилиш натижасида соатига ҳар станокдан 16 минг урчуқнинг ўтишига эришдим. Бирор капиталистик мамлакатда ҳам, шу жумладан мақтанган Америкада ҳам механика станокларининг бу тарзда юқори унумда ишлашига ҳали эришилган эмас.

Бундай кўрсаткичлар ягона эмас. Иваново областида жами 24 минг тўқимачи ўз станоклари ва машиналарида етти йилликнинг охирига мўлжалланган иш унумига эришдилар. Тўқимачилардан 15 минг киши эса, ана шу маррага яқинлашай деб қолди.

Шу кунлардаги муқаддас орзум етти йилликнинг учинчи йили топшириғини КПСС XXII съезди очиладиган кунгача бажариш ва Ватанга пландан ташқари 9 минг метр газлама беришдан иборатдир. Тошкентлик машҳур тўқимачи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Марҳамат Йўлдошеванинг чақириғини бажонудил қабул қиламан. Бундай мусобақа халқ хўжалиги кенгашларимиз ходимлари ўртасидаги дўстликни тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлаб, меҳнатда янгидан-янги муваффақиятларга эришишда бизга ёрдам беради.

Бекобод цемент заводи партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Жабборов** ўзи ишлаётган корхонанинг ишлари ҳақида сўзлаб, республика ташкилотлари номига бир қанча танқидий мулоҳазалар билан мурожаат қилади. Маълумки, ҳозирги вақтда мамлакатнинг юзлаб корхоналари ўз транспортини Алоқа министрлиги билан ягона технологияга ўтказмоқдалар. «Известия» газетасининг саҳифаларида ана шу ажойиб тажриба ҳақида ва корхоналар билан темир йўл ўртасидаги ҳар қандай ғовларга хотима берадиган бу яхши ташаббусни бўғувчи консерваторлар ҳақида кўп гаплар айтилди. Бироқ, Тошкент магистрали бошқармаси ана шу соҳада ҳали бирор тадбирни кўрган эмас. Афтидан, бошқарма раҳбарлари корхоналардан оладиган имтиёзларидан маҳрум бўлиб қолишдан қўрқаётган бўлсалар керак.

Халқ хўжалиги кенгашининг ҳам ана шундай аҳвол билан муроса қилиб келаётганлиги менга сира тушунарли эмас. Ахир, бу нотўғри иш-ку. Бундай аҳволга, албатта, хотима бериш керак.

Коллективимиз олдида, деди Марғилон ипак комбинатининг директори ўртоқ **Бурҳонов**, ишлаб чиқаришнинг ҳамма процессларини янада механизациялаштириш соҳасида катта вазифалар турибди. Корхонани реконструкция қилиш планига мувофиқ, бу йил ўраш-тўқув фабрикасининг янги биноси ишга туширилиши керак. Неча юзлаб машина-ускуналар модернизациялаштирилиши, кўпгина технология процесслари автоматлаштирилиши лозим. Бу тадбирларни амалга ошириш мақсадида комбинатда конструкторлик-технология бюроси ва механизациялаштириш цехи ташкил қилинди. Бу бюро ва цех зарур бўлган ҳамма механизмларни яратиш соҳасидаги ишларни ҳозирдаёқ бошлаб юборди. Халқ хўжалиги кенгаши пилла ўрайдиган автоматларни кўплаб ишлаб чиқаришни тезлаштиришда корхонага ёрдам бериши керак.

Қорақалпоғистон пармалаш конторасининг мастери ўртоқ **Юрданидзе** минбарга чиқади. У, Устюрт платосида нефть ва газ қидирувчилар дуч келган жуда катта табиий қийинчиликлар ҳақида гапиради. Ўртоқ Юрданидзенинг фикрича, транспортнинг етишмаётганлиги Устюрт табиий бойликларини ўрганишда асосий тўсиқ бўлмоқда. Халқ хўжалиги кенгаши ана шу масалада қидирувчиларга бутун чоралар билан ёрдам бериши зарур. Пармаловчилар ҳам бу ёрдамга амалий жавоб бериб, нефть ва газ фонтанларини очишга ҳаракат қиладилар.

«Узбекуголь» комбинатининг директори ўртоқ **Лебедков** Оҳангарон кончиларининг меҳнатдаги муваффақиятлари ҳақида сўзлаб беради. Кўмир қазиб чиқариш йиллик плани 105,4 процент бажарилди. Кўмирчилар ўз зиммаларига олган мажбуриятларни муддатидан олдин бажардилар. Давлатга пландан ташқари 162 минг тонна ёқилғи берилди. Шахтёрларнинг фаровонлиги кескин суратда ўсиб кетди. Бир йил мобайнида ишчиларнинг иш ҳақи олти ярим процент ошди. 1960 йилда кончилар 8.360 квадрат метр уй-жой майдони олдилар, профилакторий, ишчилар учун интернат қурилиб, ишга туширилди. Пландан ташқари қилинган фойда ҳисобига иккита болалар боғчаси ва бошқа бир қанча маданий-маиший объектлар барпо этилди.

Лекин камчиликлар ҳам озмунча эмас. Темир йўл транспорти ишимизнинг кемтик жойи бўлиб қолмоқда. Поездлар қатновида тез-тез авария ҳоллари юз бераётганлиги натижасида кончилик транспорт машина-ускуналарининг иш унуми яхши бўлмаётир. Экскаваторларнинг иш унуми ҳам ҳозирча паст даражада қолмоқда. Пармалаш машина-ускуналарининг йўқлиги қаттиқ қатламларни пармалаш ишлари ҳажмини кескин суратда кенгайтиришга халақит бермоқда.

1961 йилда Оҳангаронда кўмир қазиб чиқариш 1960 йилдагига нисбатан 900 минг тонна ёки 49 процент кўпайиши лозим. Кон очиш ишлари ҳажми анча ортади.

Н. С. Хрушчев январь Пленумида сўзлаган нутқида Ўзбекистонда алюминий саноатини вужудга келтириш, бунинг учун қурилаётган гидроэлектростанциянинг арзон электр энергиясидан фойдаланиш зарурлигини кўрсатиб ўтди. Оҳангаронда кўмир саноатининг ривожланиши Оҳангарон бойликларини комплекс ўзлаштириш проблемасини тўла ҳал қилади ва мамлакатимиз фаровонлигини оширишнинг янги манбаини беради.

Кенгашда сўзга чиққан Бухоро тикув фабрикаси партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Барагунов**, Самарқанд сут комбинатининг директори ўртоқ **Долаева**, Тошкент тўқимачилик комбинатининг ишчиси ўртоқ **Йўлдошева** ва бошқалар Ўзбекистонда техника тараққиётининг мислсиз суръатларини кўрсатувчи рақамлар келтирдилар. Кўп кўрсаткичлар бўйича республика энг тараққий этган капиталистик мамлакатлардан ҳозирдаёқ ўзиб кетди. Масалан, ҳозирги вақтда республикада экин майдонларининг ҳар гектарига ҳисоблаганда минерал ўғит ишлаб чиқариш даражаси АҚШдагига нисбатан ошиқдир. Ўзбекистон Японияга нисбатан тўрт баравар кўпроқ нефть чиқармоқда ва газ чиқариш эндигина бошланган бўлсада, Япония билан баравар миқдорда чиқармоқда. Республикада ўсимлик ёғи аҳоли жон бошига ҳисоблаганда Англиядагига нисбатан тўрт баравар кўпроқ ишлаб чиқарилмоқда. Аҳоли жон бошига электр энергияси ишлаб чиқариш ҳажми Аргентина ва Бразилияда эришилган даражадан бир ярим баравар ортиқдир. Урушга қадар республика фақат пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини экспорт қилиб келган бўлса, эндиликда унинг оғир саноати маҳсулотлари жаҳондаги эллик мамлакатга юборилмоқда.

Кенгашда Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари **М. А. Абдураззоқов** нутқ сўзлади.

Кенгаш қатнашчилари Иваново Халқ хўжалиги кенгаши меҳнаткашлари билан мусобақани давом эттиришга қарор қилдилар ҳамда Белоруссия ССР Халқ хўжалиги кенгашига қарашли корхоналар коллективларини мусобақага чақирдилар. Етти йилликнинг учинчи йили учун Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги кенгашига қарашли корхона ва ташкилотлар ишчилари, инженерлари, техниклари ва хизматчиларининг социалистик мажбуриятлари қабул қилинди.

(ЎзТАГ).

МУСОБАҚА ҒОЛИБЛАРИ МУКОФОТЛАНДИ

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигининг коллегияси ҳамда қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати ишчилари касаба союзи республика комитетининг президиуми қурилиш ташкилотлари, саноат корхоналари ва транспорт конторалари коллективлари ўртасидаги социалистик мусобақанинг 1960 йил тўртинчи кварталидаги якунларини кўриб чиқди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Республика касаба союзлари советининг кўчма Қизил байроғи ва биринчи пул мукофоти 153-трестнинг биринчи қурилиш бошқармасига берилди. Ўзбекистон Қурилиш министрлигининг ва касаба союз республика комитетининг кўчма Қизил байроғи «Узсантехгазмонтаж» трестига қарашли «Строймонтаж» монтаж бошқармасига берилди.

Республика Министрлар Совети ва Ўзбекистон касаба союзлари советининг иккинчи пул мукофотларини «Алмаликсвинецстрой» трестининг 1-қурилиш бошқармаси ва «Узбекгидроэнергострой» трестининг механизациялаштирилган ишлар бошқармаси олди.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги ва касаба союзлар республика комитетининг иккинчи пул мукофотларини «Узэлектромонтаж» ва 93-ихтисослаштирилган трестларга, учинчи пул мукофотларини «Узсантехгазмонтаж» трестининг Тошкент область монтаж бошқармасига ва республика автомобиль трестига беришга қарор қилинди.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги ва касаба союзлар республика комитетининг кўчма Қизил байроғи «Узбекгидроэнергострой» трестининг механизациялаштирилган ишлар бошқармасидан «Узсантехгазмонтаж» ихтисослаштирилган трестининг «Строймонтаж» бошқармаси коллективига олиб берилади. (ЎзТАГ).

МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРГА САЙЛОВЛАР ОЛДИДАН

Ўзбекистон пойтахти саноат корхоналарида, муассасаларида ва олий ўқув юртларида маҳаллий Советлар депутатлигига кандидатлар кўрсатишга бағишланган сайлов олди йиғилишлари КПСС Марказий Комитети январь Пленуми қарорлари ҳамда Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг навбатдаги XXII съездига тайёргарлик муносабати билан вужудга келган зўр сиёсий активлик вазиятида ўтмоқда.

Тошкент тўқимачилик комбинатининг тўқувчиси Люба Андреевна Светашева Ўзбекистондагина эмас, балки республиканинг ташқарисида ҳам ном чиқарган аёлдир. У, Валентина Гагановнанинг шонли ташаббусига биринчилар қаторида қўшилди. Комбинат биринчи йигирув фабрикаси ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари коллективи ўртоқ Светашевани Тошкент шаҳар Совети депутатлигига якдиллик билан кандидат қилиб кўрсатди. Фабрика ишчилари йиғилиши ремонтчи коммунист Абдулла Ўрунбоевни Фрунзе район Совети депутатлигига кандидат қилиб кўрсатди. Ишчи ва хизматчилар ишлаб чиқариш илғорлари, корхона жамоат ҳаётининг активлари бўлган ана шу кишилар ҳақида яхши фикрларни айтдилар.

Тошкент трактор йиғиш заводининг коллективи Октябрь район Совети ва Тошкент шаҳар Совети депутатлигига кандидат қилиб халқимизнинг энг яхши фарзандларини кўрсатди.

Йиғилишларда депутатликка кандидатларнинг ишончли вакиллари сайланди. (ЎзТАГ).

Шонли етти йиллигимизнинг зафарлари

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

II. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

1960 йилда барча қишлоқ хўжалик экинлари экиладиган майдон 1959 йилдаги экин майдонига қараганда 4,7 минг гектар, 1953 йилдагига нисбатан эса 53,4 минг гектар кенгайди ва 512,2 минг гектарни, шу жумладан пахта майдони 207,7 минг гектарни ташкил этди. Маккажўхори экиладиган майдон 37,4 минг гектарни ташкил этди ва 1953 йилдагига нисбатан 17 баравар кенгайди.

Ўтган йили қишлоқ хўжалигини янги техника билан таъминлаш ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига илғор агротехникани жорий қилиш бўйича ишлар давом эттирилди. 1960 йилда область колхоз ва совхозлари жуда кўп тракторлар, пахта териш машиналари, янги пахта сеялкалари, трактор культиваторлари, юк автомашиналари, пахтани қоп-қанорсиз ташиш учун прицеплар ва бошқа хил қишлоқ хўжалик машиналари олди.

Область колхоз ва совхозларида янги механизатор кадрлар, айниқса хотин-қизлардан пахта териш машиналарининг механик-ҳайдовчилари етишиб чиқди.

Қишлоқ хўжалигини замонавий техника билан қуроллантириш қишлоқ хўжалик экинларини экишни қисқа муддатларда ўтказиш, 141 минг гектар, ёки умумий пахта майдонининг 69 процентига чигитни квадрат-уялаб экиш имконини берди.

10 минг гектардан ортиқ майдонда чигит биринчи марта уяларга белгиланган миқдорда уруғ ташлайдиган янги сеялкалар билан экилди. 100 минг гектардан ортиқ майдондаги ғўзага кетмонсиз ишлов берилди.

1960 йилнинг баҳори ва эрта ёзида об-ҳаво шароити ғўзанинг ривожланиши учун ноқулай бўлди. Пешқадам Юқори Чирчиқ ва Қуйи Чирчиқ районлари, шунингдек областнинг бошқа районларидаги айрим колхоз ва совхозлар моддий-техника ва ишчи кучи ресурсларидан тўғри фойдаланиб, ғўзани парвариш қилишда илғор агротехника усулларини қўллаш натижасида барча қийинчиликларни енгдилар ва мўл ҳосил етиштирдилар ҳамда давлатга пахта сотиш планини муваффақиятли бажардилар.

Шу билан бирга областнинг бошқа районлари агротехникада жиддий камчиликларга йўл қўйиш, ишчи кучи ва моддий ресурслардан рационал фойдаланмаслик оқибатида давлат планини бажармади, пахта етиштиришни кескин камайтириб юборди. Натижада область давлатга пахта сотиш планини 82 процент бажарди. Давлатга 80 минг тонна кам пахта етказиб берилди.

Колхоз ва совхозлар келгуси йил ҳосили учун замин яратдилар. Кузги экинлар экиш плани 104 процент адо этилди. Кузги шудгор плани 102 процент, шу жумладан пахта майдонларини шудгор қилиш топшириғи 96 процент бажарилди.

1960 йилда колхоз ва совхозлар 3580 гектар янги боғ ва 1165 гектар токзорлар барпо қилдилар. 296 гектар майдонда тутзорлар яратилди. Бундан ташқари 1,1 миллион тут дарахти, 3,5 миллион манзарали ва бутали ўсимликлар ўтқазилди, 43 гектар ихота дарахтзорлар доираси барпо этилди.

1960 йилда деҳқончиликнинг асосий маҳсулотлари давлат томонидан қуйидаги миқдорларда харид қилинди (хўжаликнинг барча категорияси бўйича минг тонна ҳисобида):

	1953 йил	1959 йил	1960 йил	1960 йилда процент ҳисобида	
				1953 йилдагига нисбатан	1959 йилдагига нисбатан
Пахта	397,5	462,3	374,1	94,0	81
Луб экинлари	64,8	168,8	212	3,3 баравар	126
Картошка	10,2	20,8	22,2	2,2 баравар	107
Сабзавотлар	35	71,5	78,2	2,2 баравар	109

Чорвачилик янада ривожланди. Чорва молларини 1961 йилнинг 1 январигача ҳисобга олишнинг дастлабки маълумотларига қараганда чорва моллар туёғи қуйидагича ўзгарди. (йил охирида минг бош ҳисобида):

	1953 йил	1959 йил	1960 йил	1960 йилда процент ҳисобида	
				1953 йилдагига нисбатан	1959 йилдагига нисбатан
Қорамоллар — жами	196,4	277,1	281	143	101
Шу жумладан колхоз ва совхозлардаги қорамоллар	92,7	111,9	125	135	112
Сигирлар — жами	73,1	125,7	129.5	166	103
Шу жумладан колхоз ва совхозлардаги сигирлар	21,9	36,5	42,6	194	117
Чўчқалар — жами	43,2	80,5	86,6	2 баравар	108
Шу жумладан колхоз ва совхозлардаги чўчқалар	11,8	55,1	64,2	5,4 баравар	116
Қўйлар — жами	641,3	542,8	525	82	97
Шу жумладан колхоз ва совхозлардаги қўйлар	482,2	397,3	383,3	79	93

1960 йилда чорва моллар асосан колхоз ва совхозларнинг чорва моллари ҳисобига кўпайди. Аҳоли қарамоғидаги қорамоллар, чўчқа ва қўйлар бир мунча камайди. Бунинг сабаби шуки, аҳоли ўз молларининг бир қисмини колхоз ва совхозларга сотди.

Область колхоз ва совхозлари 1959 йилдагига нисбатан гўштни 16 процент, сутни 11 процент, тухумни 25 процент, жунни 4 процент кўп етиштирди.

Колхоз ва совхозлар 1959 йилдаги 470 минг тонна ўрнига 895 минг тонна силос бостирди. Аммо ем-хашак тайёрлашни кўпайтиришнинг барча имкониятларидан тўла фойдаланилмади. Маккажўхори, оқжўхори, беда ва илдизмева озуқалар ҳосилдорлиги ҳали жуда паст.

Чорва моллар туёғининг кўпайиши ва маҳсулдорлигининг ошиши натижасида давлатга чорвачилик маҳсулотлари сотиш 1959 йилдагига нисбатан қуйидагича кўпайди:

	1953 йил	1959 йил	1960 йил	1960 йилда процент ҳисобида	
				1953 йилдагига нисбатан	1959 йилдагига нисбатан
Чорва моллар ва паррандалар (тирик вазнда) — минг тонна	7,9	15,9	27,4	3,4 баравар	172
Шу жумладан колхоз ва совхозларнинг чорва моллари ва паррандалари	6,2	12,8	20,8	3,3 баравар	162
Сут ва сут маҳсулотлари (сутга айлантириб ҳисоблаганда) — минг тонна	16,3	45,2	50.9	3,1 баравар	113
шу жумладан колхоз ва совхозларнинг сут ва сут маҳсулотлари	12,6	44,9	49,6	3,9 баравар	110
Тухум — миллион дона	4,2	9,9	15,4	3,6 баравар	156
Шу жумладан колхоз ва совхозлардан харид қилингани	2,7	7,9	11	4 баравар	139
Жун — тонна	838,1	1461,3	1508,3	180	103
Шу жумладан колхоз ва совхозлардан харид қилингани	789,3	890	938,7	119	105

Чорвачилик маҳсулотлари харид қилиш давлат йиллик плани ошириб бажарилди. 1960 йилда давлат 1290 тонна пилла харид қилди, бу миқдор 1959 йилдагига нисбатан 21 процент, 1953 йилдагига нисбатан эса икки баравар кўпдир.

III. КАПИТАЛ ҚУРИЛИШИ

Давлат планига асосан 1960 йилда капитал қурилиши учун маблағ сарфлаш 230 миллион сўмдан кўпроқни ташкил этди ёки 1959 йилдагига нисбатан 15 процент, шу жумладан Тошкент шаҳри бўйича 23 процент ва область бўйича 10 процент кўп маблағ ажратилди. Область бўйича капитал маблағ сарфлаш давлат плани 96 процент, шу жумладан Тошкент шаҳри бўйича 93 процент ва область бўйича 99 процент бажарилди.

1960 йилда ҳам аввалги йилдагилар каби капитал маблағлар янги объектлар қурилишига, ишлаб турган саноат корхоналарини реконструкция қилиш ва кенгайтириш, уй-жой ҳамда маданий-маиший муассасалар объектлари қурилишига сарфланди.

Ўтган йили Оҳангарон давлат район электро станциясида турбогенератор, Фарҳод ГЭСида иккита гидроагрегат, Олмалиқ теплоэлектроцентрали машинасозлик, химё озиқ-овқат ва бошқа саноат тармоқларининг ишлаб турган корхоналарида бир қанча цехлар ишга туширилди.

93 километр узунликдаги Жанубий Мирзачўл канали иншоотларини қуриш ишлари тугалланди.

Уй-жой қурилиши тез суръатлар билан олиб борилди. Уй-жой қурилиши учун капитал маблағ сарфлаш ҳажми 1959 йилдагига нисбатан 20 процент кўпайди, 1959 йилдагига қараганда 33 минг квадрат-метр кўп уй-жой майдони фойдаланишга топширилди. Аммо уй-жой қурилишига капитал маблағ сарфлаш плани область бўйича 98 процент бажарилди, уй-жой майдонларини фойдаланишга топшириш плани эса 86 процент адо этилди.

Ўтган йили Тошкентда ва областда давлат маблағлари ҳисобига 8540 ўқувчига мўлжалланган умумий таълим мактаблари учун бинолар, 277 ўринли шифохоналар, 1180 ўринли болалар боғчалари, 350 ўринли болалар яслилари қурилди. 3680 ўқувчига мўлжалланган мактаб-интернатлар қад кўтарди. Бундан ташқари, хоналарни қайта жихозлаш ва маъмурий биноларни бериш ҳисобига умумий таълим мактабларидаги ўринлар сони 73,8 минг, мактаб-интернатларда 700, шифохона ва поликлиникаларда 4000 дан ортиқроқ, болалар боғчаларида 150, болалар яслиларида 530 га кўпайди.

Пудратчи ташкилотларнинг ўз кучлари билан бажарадиган ишлари ҳажми 1959 йилдагига қараганда 23 процент кўпайди, пудрат ишлари йиллик плани эса 102 процент бажарилди. Қурилиш, Электростанциялар. Автомобиль транспорти ва тош йўллар, Қишлоқ хўжалиги министрликларига қарашли пудратчи ташкилотлар ҳамда бошқа министрликлар ва ведомстволарнинг айрим пудратчи ташкилотлари йиллик планни бажардилар. Аммо кўпчилик пудратчи ташкилотлар йиллик планни бажармади.

1960 йилда коммунал корхоналари қурилиши бўйича ишлар давом эттирилди. Янги ҳаммомлар, меҳмонхоналар қурилди, водопровод ва канализация тармоқлари узайтирилди, йўл қурилиши плани ошириб бажарилди. Тошкент шаҳри ва областда газлаштириш ишлари янада жадаллаштирилди. Тошкент шаҳрида кўча газ тармоқлари қурилиши олиб борилди. Олмалиқ, Оҳангарон, Чирчиқ шаҳарларига томон газ қувурлари ётқизилмоқда. Кўпгина саноат корхоналарини газ ёқилғиси асосида ишлашга ўтказиш бўйича тайёргарлик ишлари тугатилди.

Колхозларда капитал қурилиши янада кенгайди. 313 та ишлаб чиқариш объектлари, 79 та маданий-маиший муассасалар бинолари, 2500 дан ортиқ турар-жойлар, 39 та мактаб ишга туширилди. Областда 12 та колхозлараро қурилиш ташкилотлари тузилди ва иш олиб бормоқда.

Ўтган йил қурилишнинг илғор методлари кенг кўламда қўлланилди, бинокорлик ишларини механизациялаш даражаси ошди, қурилишда йирик панеллар ва блоклардан фойдаланиш кенгайди. Янги техникани жорий қилиш ва қурилиш ишларини комплекс механизациялаш давом эттирилди.

IV. ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Темир йўл Тошкент бўлинмаси юк ортиш планини 104 процент, Урсатьевск бўлинмаси эса 102 процент бажарди. 1959 йилдагига нисбатан 1 миллион 376 минг тонна кўп юк ортилди. Юк вагонларининг обороти тезлашди, шунингдек вагонларнинг бекор туриб қолиши камайди. Поездлар ҳаракатининг участка тезлиги пландагига ва ўтган йилдагига нисбатан ошди.

Областдаги барча районлар орасида автомобиль транспорти мунтазам қатнаб турди.

Область дарё транспорти бошқармаси юклар ташиш планини ошиғи билан адо этди. Дарё транспортининг юк обороти 1959 йилдагига нисбатан 76 процент ошди.

Тошкент трамвай-троллейбус трести пассажирлар ташиш йиллик планини тўла бажарди, аммо шаҳар транспортининг иши аҳоли эҳтиёжларини тўла қондиришга жавоб бермаётир.

1960 йилда Тошкент шаҳри ва областдаги радиоприёмник ҳамда телевизорлар сони янада кўпайди. Радиоприёмниклар 200 мингдан ошди, телевизорлар эса 100 мингдан ортиқ бўлди. Шу жумладан область шаҳар ва районларида 27 мингга яқин телевизор ишлаб турибди.

Телефон тармоқлари кенгайди. Барча район марказларидаги телефон станциялари ярим автомат система асосида ишлашга кўчирилди. Совхозларнинг ярмидан кўпроғи ва колхозларнинг 30 процентга яқини ички телефон алоқаларига эга. Тошкент шаҳрида 4000 номерли янги автомат телефон станцияси ишга туширилди.

1960 йилда 25 та янги алоқа бўлими, шу жумладан область территориясида 19 та янги алоқа бўлими очилди. Алоқа бўлимларини янги, янада такомиллашган аппаратуралар билан ускуналаш ишлари олиб борилди.

V. МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ МОДДИЙ ФАРОВОНЛИГИ ВА МАДАНИЙ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИНГ ЎСИШИ

Халқ хўжалигида ишлайдиган ишчи ва хизматчиларнинг ўртача йиллик миқдори 1960 йилда 600 минг кишидан ошди ва ўтган йилдагига нисбатан 4 процент кўпайди.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати қарорларига асосан ишчи ва хизматчиларни қисқартирилган олти ва етти соатлик иш кунига ўтказиш тугалланди.

1960 йилда чакана товар оборотининг ҳажми (матлубот кооперациялари озиқ-овқат товарларини комиссион савдоси орқали сотгани бу ҳисобга кирмайди) 869,7 миллион сўмни ташкил этди ва область бўйича 1959 йилдагига нисбатан (таққосланган нархларда) 10 процент, шу жумладан Тошкент шаҳри бўйича 11 процент, область бўйича эса 10 процент кўпайди. Аҳолига 1959 йилдагига нисбатан 82,8 миллион сўмлик (таққосланган нархларда) кўп товарлар сотилди.

Чакана савдо йиллик плани 103 процент бажарилди. Шу жумладан Савдо министрлигига қарашли ташкилотлар 104 процент, матлубот кооперацияси 103 процент адо этди.

Давлат савдосида аҳолига товарларнинг айрим хилларини сотиш кўпайди. Аҳолига гўшт, мол ва ўсимлик ёғи, сут ва сут маҳсулотлари, тухум, кондитер маҳсулотлари 1959 йилдагига нисбатан анча кўп сотилди. Шунингдек, жун ва ип газламалар тикувчилик ва трикотаж буюмлари, пойафзал ва бошқа халқ истеъмол қиладиган саноат маҳсулотлари сотиш кўпайди. Товар оборотининг ўсиши ва бир қанча муҳим кенг истеъмол буюмларини сотиш кўпайганлигига қарамай аҳолининг ип ва жун газламаларнинг айрим хилларига, мебель, рўзғор холодильниклари ва бошқа товарларга бўлган эҳтиёжи тўла қондирилмади. Айни вақтда аҳоли кам талаб қиладиган товарларни ташиб келтириш ҳоллари бўлди, бунинг натижасида нормадан ташқари товар запаслари тўпланиб қолди.

1960 йилда чакана савдо тармоқлари кенгайди ва умумий овқатланиш корхоналари кўпайди. Халқ истеъмол қиладиган озиқ-овқат ва саноат товарларини сотиш бўйича ихтисослашган магазинлар ташкил этиш соҳасида катта ишлар қилинди. Савдо қилишнинг янги формалари жорий этилди.

Халқ маорифи ва маданиятни ривожлантиришда янги ютуқлар қўлга киритилди. Мактабнинг турмуш билан боғланишини янада мустаҳкамлаш ҳамда халқ маорифи системасини янада ривожлантириш ҳақидаги Қонунга асосан умумий таълим мактаблари, олий ва ўрта махсус таълимни қайтадан ташкил этиш бўйича ишлар давом эттирилди. 1960—1961 ўқув йилида умумий таълим мактаблари, ўрта ва олий махсус ўқув юртларида 520 мингдан ортиқ киши ўқийди. Бу 1959—1960 ўқув йилида таълим олганлар сонига нисбатан анча кўпдир. Ўқув юртларини битириб чиқувчилар кўпайди. 1960 йили олий ва ўрта махсус ўқув юртларини 17 мингга яқин ёш мутахассислар битириб чиқди.

Мактаб-интернатлар кўпайди. 1960-1961 ўқув йили бошланишига қадар мавжуд бўлган 17 мактаб-интернатда 4.6 минг ўқувчи таълим олмоқда, 1959—1960 ўқув йилида эса улар 3,1 минг кишини ташкил этган эдилар.

Умумий таълим мактабларини бир сменали машғулотга ўтказиш бўйича кўп ишлар қилинди.

1960 йилда пионер лагерларида 63.1 минг, 1959 йилдагига нисбатан 8.3 минг кўп ўғил қизлар дам олди.

Киноустановкалар оммавий кутубхоналар ва клуб муассасалари тармоғи кенгайди. Маданий-оқартув муассасалари аҳолига хизмат кўрсатишни яхшилади.

Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш янада яхшиланиб борди. Даволаш-профилактика муассасаларини энг янги медицина аппаратуралари, ускуналари ва инструментлари билан жиҳозлаш давом эттирилди.

* * *

Тошкент шаҳар ва область халқ хўжалигини ривожлантириш давлат планининг бажарилиш якунлари экономиканинг янада юксалганлиги, фан ва маданиятнинг ривожланганлиги ҳамда меҳнаткашлар фаровонлигининг тобора ошиб бораётганлигидан далолат беради.

ТОШКЕНТ ШАҲАР СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ
ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ

„Жаҳон коммунистик ҳаракатининг янги ғалабалари учун“

Давлат сиёсий адабиёт нашриёти ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг «Жаҳон коммунистик ҳаракатининг янги ғалабалари учун. Коммунистик ва ишчи партиялари вакиллари Кенгашининг якунларига доир» деган докладини алоҳида брошюра қилиб нашр этди.

Доклад КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Олий партия мактаби, Ижтимоий фанлар академияси ва Марксизм-ленинизм институти партия ташкилотларининг умумий йиғилишида 1961 йил 6 январда қилинган.

Брошюра кўп нусхада нашр этилди. (ТАСС).

ҲАМЗА ҲАКИМЗОДА ЮБИЛЕЙИ ОЛДИДАН

Суратда: спектаклдан бир кўриниш. Рустам—артист М. Ғафуров, Холисхон — артист Э. Жалилова.
А. Абалян фотоси.

„Паранжи сирлари“

(МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРНИНГ ЯНГИ СПЕКТАКЛИ)

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг шогирди, атоқли бастакор Тўхтасин Жалилов Ҳамза асари — «Паранжи сирларидан бир лавҳа ёки Холисхон»нинг музикасини йигирма тўрт кун ичида ёзиб тугатганини айтиб, «...йирик ижтимоий проблемаларни ўз ичига олган, ёрқин характерларга, кескин ва кучли конфликтга, бой халқ тилига эга бўлган бу хилдаги асарларнинг музикасини йигирма тўрт кун эмас, балки бундан ҳам қисқароқ муддат ичида ёзиш мумкин. Чунки, бу асардаги ўзбек халқининг ўтмишда кечирган оғир ҳаёти ҳақидаги ҳақиқатни ҳикоя қилувчи воқеалар, жонли образлар, уларнинг бой ички дунёси, чуқур ҳис-туйғулари ҳар қандай кишини ҳам қаттиқ ҳаяжонга солади, санъаткорни эса, ижод қилишга руҳлантиради» дейди.

Ҳақиқатан ҳам Ҳамзанинг бу ажойиб драмаси, тематикасининг муҳимлиги, чуқур ғоявийлиги ва бошқа ижодий фазилатлари билан ажралиб туради. Шунинг учун ҳам катта ижтимоий ва сиёсий аҳамиятга эга бўлган бу асар, фақат Ҳамза ижодидагина эмас, балки ўзбек совет театри тарихида ҳам алоҳида ўрин тутади.

Маълумки, Ҳамза «Паранжи сирларидан бир лавҳа ёки Холисхон» драмасида эксплуататорлар синфи вакилларининг разилликларини, паранжининг реакцион моҳиятини очиб ташлаган, пул ҳукмронлик қилаётган жойда кишиларнинг, хусусан оддий меҳнаткашларнинг фожиасини яққол кўрсатган. Бунинг учун у, революциядан олдинги Ўзбекистон шароитига характерли бўлган воқеаларни моҳирлик билан умумлаштирган.

Бу драма Ҳамза ҳаётлиги даврида саҳналаштирилмай қолган эди. Биринчи марта бу асар 1940 йилда Ҳамзанинг шогирди, драматург К. Яшин таҳрири остида саҳнага қўйилган.

1955 йилда К. Яшин бу драмани қайта таҳрир қилди ва бу асар ўша йили бошқатдан саҳналаштирилди. Асарнинг бу нусхаси «Холисхон» деб аталди. Бу гал драматург ҳам, театр ҳам ўз эътиборини марказий қаҳрамон — Холисхон образига қаратиб, асардаги воқеаларни унга боғлаб, унинг мисолида ўзбек хотин-қизларининг ўтмишдаги фожиасини кўрсатишни асосий мақсад қилиб олганлар. Асарнинг бу нусхасида Рустам образи мавҳум ҳолдан чиқиб, конкретлашган, унинг мақсади, ҳатти-ҳаракатлари аниқ белгиланган.

К. Яшин Ҳамза драмасини таҳрир қилиш ва айрим ўзгаришларни киритиш даврида асарнинг ўзида берилган материалга асосланган. Спектаклнинг янги вариантидаги айрим чекинишлар эса Ҳамза асарининг ғоявий мазмунига, унинг сифатига шикаст етказмаган, аксинча унда олдинга сурилган фикрларни чуқурлаштирган.

К. Яшин драма устидаги ишини давом эттириб, асарни янада такомиллаштириб, уни саҳналаштириш учун М. Горький номли рус давлат драма театрига топширган эди.

«Паранжи сирлари» деб аталувчи бу драманинг янги нусхасида илгари олиб ташланган исловатхона кўриниши қайтадан тикланиб, ундаги таҳқирланган хотинларнинг аянчли тақдири тўғри акс эттирилган. Холисхондаги норозилик ҳис-туйғуларининг пайдо бўлиш сабаблари ҳам ишонарли берилган. Шунингдек, бошқа образларнинг фаолияти активлаштирилган. Салбий образларнинг синфий қиёфаси янада ёрқинроқ очилган. Бу ўзгаришлар натижасида асарнинг композицион тузилиши такомиллашган, унинг динамикаси, воқеаларнинг ривожланиши кучайган, конфликт кескинлашган.

Тўхтасин Жалилов композитор Г. Собитов билан ижодий ҳамкорликда бу асар (сўнгги нусхаси)га музика ёзиб, уни «Паранжи сирлари» номли музикали драмага айлантирди. Яратилган музика асарнинг темасига ҳам ғоявий мазмунига ҳам, руҳига ҳам тўла жавоб беради. Ария, дуэт, хор ва бошқа музика номерлари қаҳрамонларнинг характерини, уларнинг ички кечинмалари ва чуқур туйғуларини очишда, воқеаларни ривожлантиришда саҳнадаги вазиятни ифодалашда муҳим роль ўйнаган.

Асар музикасининг муваффақиятли чиқишига сабаб, Тўхтасин Жалиловнинг маҳорати ва унинг ўзбек халқининг кўп асрли, бой музика меросини яхши билганлигидагина эмас. Бунинг сабаби яна шундаки, бу ажойиб бастакор Ҳамза билан биргаликда ишлаб, унинг ижодини, эстетик диди ва талабини яхши билиб олган эди.

Муқимий номли театр коллективи ва режиссёр Раззоқ Ҳамроев «Паранжи сирлари» спектаклида — пул, олтин, бойлик ҳукмронлик қилаётган ерда Рустам сингари оддий меҳнаткашлар, Холисхон каби дили пок, гуноҳсиз хотин-қизлар учун эркин муҳаббат, бахтли ҳаёт бўлиши мумкин эмас эканлигини, бундай ерда жирканч, ярамас ишлар, қонли жиноятлар рўй бериши муқаррарлигини, бу қабиҳлик салтанатида ҳамма нарса ҳам, инсоннинг қадр-қиммати ҳам пул билан ўлчанишини акс эттириш масаласини муваффақиятли ҳал қилган. Спектаклдаги ҳамма қаҳрамонлар, уларнинг ҳатти-ҳаракатлари ва бошқа саҳна воситалари ана шу темани ифодалашга бўйсундирилган.

Режиссёр Р. Ҳамроев спектаклда кўтарилган темани гавдалантириш учун бир қатор қизиқарли саҳналар қурган. Хусусан 1 кўринишда, Мастура билан Норбойвачча ўртасидаги савдолашиш, Мастура Мирзарайимга пулни аразлаб ирғитганда, Мирзарайим ва Гулжоннинг пулга бутун гавдалари билан отилиб ташланишлари, IV кўринишда Умурзоқбойнинг, бир оёғи гўрда турган, бўлажак куёвнинг мол-дунёси ҳақида завқ билан гапириши, Рустам томонидан Умурзоқбойнинг пул, бойлик учун муккасидан тушганлигининг, совуқ темир панжалари билан ўз қизини ўлдирганлигининг қораланиши, йирик Қўқон бойларидан бири — Умурзоқбойнинг ўз қўлида ишлаган, камбағал хизматкори Рустам оёғига йиқилиб, кўз ёши тўкиб ялинишлари, V кўринишда Мирзарайим билан Мамат ўртасидаги пул можароси ва бошқа саҳналар юксак бадиий савияда ишланган. Шунингдек, лирик саҳналар ҳам айниқса I ва VII кўринишлардаги Рустам билан Холисхоннинг учрашув саҳналари яхши чиққан.

Драманинг энг мураккаб образларидан бири Холисхондир. У бой оиладан чиққан, бир оз маълумотга эга бўлган, юраги пок, ақлли, гўзал, иродали қиз. Гарчи, Холисхон бой қизи бўлиб, унга ижтимоий зулм бевосита таъсир қилмаса ҳам, Ҳамза у орқали ичкаридаги ҳамма хотин-қизларнинг (уларнинг камбағал ёки бойлигидан қатъий назар) мусибатли турмушини кўрсатган. Бу ролни ижро этган республикада хизмат кўрсатган артист Э. Жалилова Холисхон характеридаги ана шу хусусиятларни очиб беришга унинг маънавий қиёфасини, эркин муҳаббат ва бахтли оилавий турмуш учун жонбозлик қилишини кўрсатишга интилган. Артист ўз қаҳрамонининг характери ва онгининг секин-аста ўзгариб бориши, ўз инсоний ҳуқуқи учун кураши ва ўз севгисига интилишини маҳоратли акс эттирган. Спектаклда, айниқса ўз ота-онасидан мадад тополмаган Холисхон — Жалилованинг Рустамни қидириб, Гулжонларга алданиб, Норбойвачча сингари бахт, жамол ўғриларининг қўлига тушиб, бошидан кечирган азоб-уқубатлари, оғир жудолик кечинмалари кишини қаттиқ ҳаяжонга солади.

Спектаклнинг охири символик тарзда ҳал қилинган. Воқеа кечаси бўлиб ўтади: Рустам Мирзарайим кишилари қўлида ҳалок бўлади. Холисхон Рустамга ўзини ташлаб, дод-фарёд қилади, кейин секин-аста ақлдан озабошлайди, эгнидаги паранжи, бошидаги рўмол ерга тушади. Холисхон қоматини ростлаб, бошини мағрур кўтарганда электр нурлари унинг ғазаб ва нафрат билан тўлган юзига, ҳилпираб турган оппоқ кўйлагига тушади. Тамошабин Холисхон — Жалилова қиёфасида «зулмат ичидаги» «ёрқин нур»ни кўради. Спектаклнинг охири бундай қилиниши драмага оптимистик руҳ бағишлаган.

Холисхон образидаги темани Зуҳра ва Зеби образлари кучайтиради. Т. Жаъфарова яратган Зуҳра ва Т. Назарова ижросидаги Зеби образлари тимсолида ўзбек хотин-қизларининг ўтмишдаги фожиали қисмати ёрқин акс эттирилган. Хусусан, Зуҳра-Жаъфарованинг арнясида ва Зеби — Назарованинг ўша даврдаги ҳаётга қарши қарата айтган аччиқ-аччиқ сўзларида таҳқирланган, аламзада хотин-қизларнинг дод-фарёдлари катта драматик куч билан ифодаланган.

Спектакль бошида Ўзбекистон ССР халқ артисти М. Ғофуров яратган Рустам образида — оддий, софдил, камбағал йигитни кўрамиз. У ўз севгисидан бошқа ҳеч нарсани билмайди. Гарчи, Рустам турмушда оғир қийинчиликларга дуч келган бўлса ҳам, лекин уларнинг келиб чиқиш сабабларини билмас эди. У фақат меҳнат қилишни билар эди, холос. Кейинги кўринишларда эса, Рустам—Ғофуров ўзгарабошлайди. Ҳусусан, Умурзоқбой уни ишдан ҳайдаганидан, севгилиси Холисхондан ажратганидан кейин, унда ҳаёт ҳақида тушунча ва ирода, қатъиятлик, дадиллик каби хусусиятлар пайдо бўлади. Рустамдаги бу ўзгаришларни Ғофуров, айниқса Умурзоқбой ва Юсуфбойвачча билан тўқнашув саҳнасида усталик билан очиб берган. Артист Рустамнинг Холисхонга бўлган муҳаббати қанчалик пок ва самимий эканлигини I — VI ва VII кўринишларда яққол ифодалаган. Бизнинг назаримизда, артист Рустам образини талқин қилишда тўғри йўл тутган, лекин у ўзида мавжуд бўлган ҳамма ижодий имкониятларидан тўла фойдаланган деб, бўлмайди. Агар Ғофуров Рустам образи устидаги ишини давом этдирса, образнинг бадиий қиммати, шубҳасиз, янада ошади.

Спектаклда драмадаги салбий образлар Умурзоқбой (арт. Р. Болтаев), Мастура (арт .Л. Саримсоқова), Мирзарайим (арт. С. Хўжаев), Норбойвачча (арт. С. Толипов), Мамат (арт. Ҳ. Аҳмедов), Гулжон (арт. О. Фаёзова) ва бошқалар тўғри талқин қилинган. Бу образларда ҳар бир ижрочи ўз қаҳрамонининг характерига хос ярамас хусусиятларни, уларнинг ғайри инсоний қилмишларини ва улар қиёфасида ўтмиш тузумидаги бузуқчилик, разолат, фирибгарлик, қаллоблик каби қабиҳликларини аямай фош қилган. Шунинг билан бирга ҳар бир образ ўзининг индивидуал хусусиятига эга бўлган.

Спектаклнинг муваффақиятли чиқишида рассом Г. А. Визелнинг, хусусан дирижёр Н. М. Гинзбургнинг хизмати катта. Спектаклнинг бадиий безаги ва оркестрнинг ижрочилик маҳорати драманинг ғоявий мазмунини ёрқинроқ очишга ёрдам берган.

Шубҳасиз, театр коллективи асарни яхши саҳналаштирган. Спектаклдаги деярли ҳамма образлар ва саҳналар тамошабинда катта таассурот қолдирмоқда.

«Паранжи сирлари» спектакли — Муқимий номли театр коллективининг катта ижодий ютуғи — Ҳамза юбилейига тайёрланган муносиб ижодий совғасидир.

Ф. ЖЎРАЕВ.

Ёш савдо ходимлари

Тошкент область савдо бошқармаси Чирчиқ шаҳрида савдо ходимлари тайёрловчи икки ойлик курс ташкил қилган эди. Яқинда ана шу курсни 55 киши тамомлаб чиқди. Булардан 25 киши магазинларнинг газлама бўлимида, 30 киши эса озиқ-овқат бўлимида ишлашни ўргангандилар.

Ёш савдо ходимлари ишлаш учун йўлланма олиб, Янгиер, Бекобод, Олмалиқ, Чирчиқ ва Янгийўл шаҳарларига жўнаб кетдилар.

З. АХТЯМОВА.

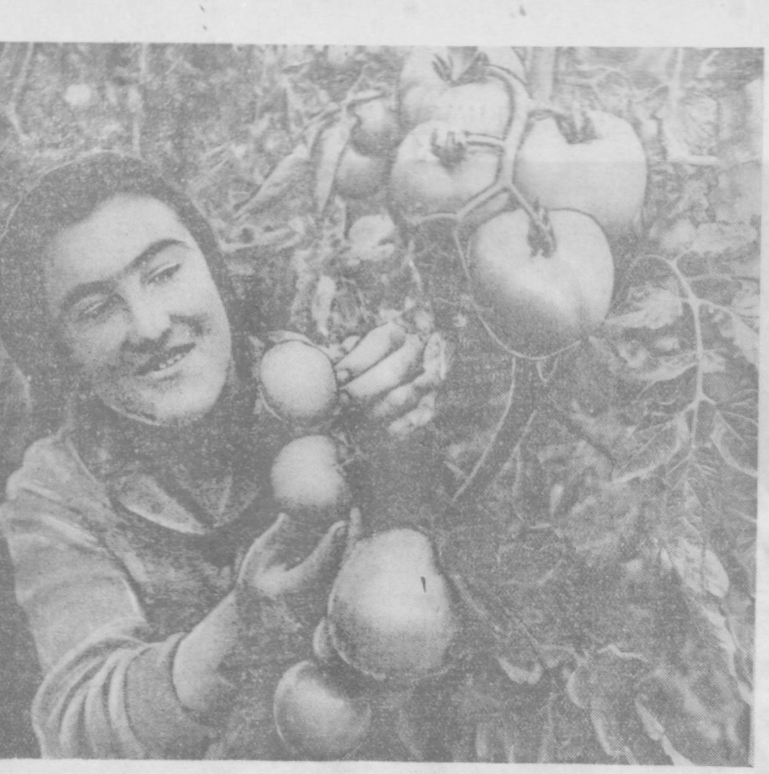

Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг теплица комбинатига кирган киши ўзини тўкин-сочин ёз ойларида юргандек хис қилади. Суратда: комбинат ишчиси ўртоқ Саври Илҳомова бугун-эрта териб олинадиган помидор ҳосилини кўздан кечирмоқда.

А. Абалян фотоси.

Тошкент янгиликлари

Об-ҳаво витринаси

Ўзбекистон ССР гидрометеорология хизмати бошқармаси шаҳар аҳолисига хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадида В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети биноси олдида об-ҳаво витринаси ташкил этди. Витринага қўйилган бюллетенда об-ҳаво тўғрисидаги хар кунги маълумот, яъни температура даражаси, атмосфера ҳодисалари (ёмғир, қор), ҳаво босими ва бошқалар ҳақида маълумотлар кўрсатилган. Бу бюллетень ҳар куни алмаштириб турилади.

Бундан ташқари, бюллетенга илова равишда Ўзбекистон бўйича ҳаво массасининг ҳаракат йўналиши ва 1880—1960 йиллар давомида ҳар ойнинг энг максимал ва минимал температураси берилган. Масалан, январь ойи учун максимал +15 даража, минимал—25,6 даража кўрсатилган. Бу рақамларнинг нечанчи йили ва қайси куни кузатилгани ҳам кўрсатилган.

Физкультура коллективлари бирлашди

Тошкентдаги 125 корхона ва ташкилотни ўзига бирлаштирган маданият ходимлари касаба союзи область комитети ана шу коллективлар базасида ягона физкультура маркази ташкил қилди. Маданият ходимларининг Бирлашган физкультура коллективи яқинда ўзининг таъсис конференциясини ўтказди. Конференцияга тўпланган делегатлар пойтахтимиздаги бир неча минг кишини ўз сафида бирлаштирган маданият ходимлари коллективи ўртасида спорт ишларини ҳар томонлама жонлантириш, физкультурачилар сонини ошириш, тез-тез мусобақалар ўтказиб туриш ҳақида фикрлашиб олдилар.

Конференция делегатлари физкультура ва спорт билан шуғулланувчилар сонини 1200 кишига етказиш, жамоатчи физкультурачи кадрлар — судьялар инструкторлар, методистлар, разрядли спортчилар тайёрлашни кескин кўпайтиришга қарор қилдилар. Шунингдек, бирлашган коллективда спортнинг енгил атлетика, волейбол, баскетбол, штанга, футбол, шахмат-шашка, сузиш, гимнастика турлари бўйича секциялар ташкил этиладиган бўлди.

КОНДУКТОРСИЗ ТРАМВАЙ

— Граждан йўловчилар! Билет олишни унутманг! Агар чақатангангиз бўлмаса, трамвай ҳайдовчидан пулингизни майдалаб олишингиз мумкин.

Тошкентдаги 3- трамвай маршрутида қатнаётган 16 та трамвайнинг биринчи вагонига чиққан йўловчилар ана шу сўзларни эшитишлари мумкин. Бу маршрутдаги 16 та вагон кечагина кондукторсиз ишлашга кўчирилди Вагоннинг олд ва орқа эшиклари олдига касса ўрнатилган. Йўловчиларнинг ўзлари керакли билетни олиб, ана шу кассага пулни ташлаб кетаверадилар. Ҳайдовчи, трамвай остановкаларини йўл-йўлакай микрофон орқали эълон қилиб боради.

ЁШ ОЛИМЛАРГА МУКОФОТЛАР

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон Фанлар академиясининг турли институтларида 500 кишидан кўпроқ аспирант ўқимоқда. Олий ўқув юртларини яқиндагина тамомлаб чиққан кишилар хам кўпгина тадқиқот лабораторияларида ишлаб туришипти. Ёш олимларнинг ўтган йил охирларида ўтказилган 10-конференциясида ана шу ёш илмий ходимларнинг фанни ривожлантиришдаги жиддий муваффақиятлари кўрсатилган эди.

Академия президиуми ёш олимларни янги илмий зафарларга рағбатлантириш мақсадида етти йилликнинг учинчи йили учун бешта мукофот, шу жумладан 200 сўм миқдорида битта, 100 сўм миқдорида иккита ва 50 сўм миқдорида иккита (нархларнинг янги миқёсида) мукофотлар белгилади. Бу мукофотлар энг яхши назарий ва тажриба ишлари учун берилади. (ЎзТАГ).

Совет ҳукуматининг Италия ҳукуматига баёноти

СССРнинг Италиядаги элчиси С. П. Козирев яқинда Италия ташқи ишлар министри А. Сеньи ҳузурида бўлди ва Ғарбий Германия қўшинлари бўлинмаларини жойлаштириш учун Сардиния оролидаги ҳарбий базанинг улар ихтиёрига топширилиши шунингдек таълим-машқ ўтказиш мақсадларида ана шу оролдаги ракета полигонидан Ғарбий Германиянинг фойдаланишига рухсат берилганлиги муносабати билан Совет ҳукуматининг топшириғига мувофиқ, унга баёнот берди.

Совет ҳукуматининг баёнотида бундай дейилади: Италия ҳукумати Италия территориясидаги ҳарбий базаларни Ғарбий Германия қуролли кучлари ихтиёрига топшириш билан яна хавфли қадам қўяди ва бу билан Ғарбий Германия реваншчиларининг қуролли кучларини тиклашга ёрдам беради.

Совет ҳукумати ана шу қадамга Италия ҳукуматининг эътиборини жалб этганида, дейилади баёнотда, ягона бир истакни кўзда тутади. Бу истак — давлатларнинг халқаро кескинликни юмшатишга қаратилган тадбирларига, шунингдек Совет-Италия муносабатларининг яхшиланишига халақит берадиган ҳаракатларга йўл қўймасликка ёрдам беришдан иборатдир. Совет ҳукумати Совет-Италия муносабатларининг яхшиланишига катта аҳамият беради.

А. Сеньи мазкур баёнотнинг мазмунини Италия ҳукуматига маълум қилажагини билдирди. (ТАСС).

ХРОНИКА

СССР Олий Совети Президиуми Ўртоқ Аверкий Борисович **Аристовни** СССР нинг Польша Халқ Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси қилиб тайинлади.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми Ўртоқ Петр Андреевич **Абрасимовни** бошқа ишга ўтиши муносабати билан СССР нинг Польша Халқ Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси вазифасидан озод қилди.

БИЛДИРИШ

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Советига сайлов ўтказувчи шаҳар сайлов комиссияси Тошкент шаҳар ижроия комитети биносида (Пролетар кўчаси, 6-уй, биринчи қаватдаги 28—29 хонада) жойлашган. Телефонлар: 7-56, 32235. Коммутатор 30220-21 орқали 196.

Телевизор экранида

7 ФЕВРАЛДА

19.00. Мактабгача ёшдаги болалар ва кичик ёшли ўқувчилар учун «Ўйлаб топ» деган эшиттириш.

19.40 Сўнгги ахборот.

20.00. «Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий шеърлари ва қўшиқлари» деган адабий-музикали эшиттириш.

20.40. Қишлоқ хўжалик ходимлари учун «Техника баҳорги экишга шайланмоқда» деган эшиттириш.

20.55. «Ленинград куйлайди» — ҳужжатли фильм

21.15. «Бировнинг ташвиши» — киноповесть.

Халқаро аҳвол

ИНСОННИНГ КОСМОСГА УЧИШИДАГИ МУҲИМ БОСҚИЧ

ХИТОЙ

ПЕКИН, 5 февраль. (ТАСС). Кўп босқичли такомиллаштирилган ракета ёрдами билан Ернинг оғир сунъий йўлдоши учирилганлиги тўғрисида ТАСС ахбороти Пекинда кечаси олинди.

Синьхуа агентлиги бу хабарни дарҳол республиканинг ҳамма газеталарига юборди. Жуда катта йўлдош учирилганлиги — совет фани ва техникасининг устунлигини исботловчи янги яққол далил ҳақидаги хабар бугун куни бўйи Хитой Халқ Республикаси Марказий халқ радиостанцияси орқали, шунингдек мамлакатдаги ҳамма радиостанциялар орқали эшиттирилиб турди.

Хитойдаги ҳамма кишилар билан бирга мен ҳам Ернинг янги совет йўлдоши учирилганлигини қизғин табриклайман, деди «Бэйцзин ваньбао» газетасининг ходими ўртоқ Ван ТАСС мухбири билан суҳбатда. Биз совет фани ва техникасининг буюк ютуқлари билан жаҳонни ҳамиша қойил қилиб келаётганига одатланиб қолганмиз. Янги совет йўлдош кемасининг жуда оғир —6.483 килограмм бўлганлиги қойил ва хурсанд қилади, деди Ван.

БОЛГАРИЯ

СОФИЯ, 5 февраль. (ТАСС). Болгария телеграф агентлиги хабар беради: Совет Иттифоқида Ернинг янги йўлдоши учирилганлиги тўғрисидаги хабар бугун Болгарияга яшиндек тез тарқалди. Гигант йўлдош космосга муваффақиятли учирилганлиги, дейилади агентликнинг хабарида, биринчи инсоннинг — астронавтнинг космосга учадиган кунини яқинлаштирувчи янги маълумотлар тўплашга имкон беради.

ФРАНЦИЯ

ПАРИЖ, 5 февраль. ТАСС мухбири Г. Драгунов хабар беради: «Молния, Совет Иттифоқида Ернинг янги сунъий йўлдоши учирилди. Унинг оғирлиги 6483 килограмм йўлдош орбитага чиқди. Йўлдош ичига ўрнатилган радиотелеметрик система нормал ишламоқда». — Франс Пресс агентлиги навбатдаги хабарларни беришни тўхтатиб, совет олимлари ва инженерларининг янги ажойиб муваффақияти тўғрисидаги хабарни шу сўзлар билан бошлади.

Франциядаги радиостанциялар ва телевидение станциялари совет сунъий йўлдоши учирилганлиги тўғрисидаги хабарни маҳаллий вақт билан соат 19 дан бошлаб эшиттирмоқдалар.

ТАСС бўлимига ҳозиргина хат ва газеталар олиб келган почтальон бундай деди: «Мен биламанки, сиз руслар бугун бўлмаса эртага космосга биринчи бўлиб учасизлар. Сизлар юлдузларга биринчи бўлиб йўл очдингиз».

А Қ Ш

НЬЮ-ЙОРК, 5 февраль. (ТАСС). Ернинг янги катта совет йўлдоши учирилганлиги бугун эрталаб чиққан ҳамма газеталарнинг эътиборини жалб этди. «Нью-Йорк геральд трибюн» газетаси йўлдош учирилганлиги ҳақидаги хабарни биринчи саҳифасида икки колонкани эгаллаган қуйидаги сарлавҳа остида босиб чиқарди: «Россия 7 тонналик йўлдошни орбитага чиқарди. Кўп босқичли янги ракета энг катта сунъий ойни орбитага чиқарди; Қўшма Штатлар уни кузатмоқда». «Нью-Йорк таймс» газетаси сарлавҳада «Совет Иттифоқи 7 тонна оғирликдаги йўлдошни янги ракета ёрдами билан учирди» деб таъкидлайди.

«Нью-Йорк таймс» газетаси ҳафталик обзорида президент Кеннедининг мактубидан СССР «катта йўлдошларни орбитага чиқариш жиҳатидан олдинда бормоқда» деган сўзларини келтириб, қуйидагиларни таъкидлайди: «Ҳафтанинг охирига бориб бу баҳо яққол тасдиқланди. Кеча Россия 14.000 қадоқлик йўлдошни орбитага чиқарганлигини эълон қилди».

Марокаш министрининг айтганлари

РАБОТ, 4 февраль. (ТАСС). Информация ва туризм министри Алауи СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрущев билан Марокаш короли Муҳаммад V нинг бир-бирларига визит билан боришлари тўғрисида ТАСС мухбирига қуйидагиларни айтди:

«Бу визитлар ҳар иккала мамлакатимиз ўртасида кўпдан буён мавжуд бўлган муносабатлар самимий муносабатлар эканлигини исбот этади...

Биз француз ва испан босқинчиларга қарши узоқ давр мобайнида олиб борган миллий озодлик курашимизда Совет Иттифоқи бизни маънавий жиҳатдан ҳамиша қўллаб-қувватлаб келди.

Совет Иттифоқи Ленин таълимотига содиқ бўлиб келди ва бундан буён ҳам содиқ бўлиб қолади. Ленин социализм деганда капитализмни тугатишнигина эмас, балки мустамлакачилик зулмини ҳам тугатишни назарда тутар эди. Шу сабабли, Марокашга мустақиллик бериш масаласи Бирлашган Миллатлар Ташкилотида муҳокама қилинган вақтда Совет Иттифоқи бизни қўллаб-қувватлади, чунки у доим ҳуқуқ ва адолат тарафдори бўлиб келди. Марокаш мустақилликка эришгандан кейин мамлакатимизнинг суверенитети ва территориал бутунлиги хавф остида қолган чоқда, Совет Иттифоқи яна бизни қўллаб-қувватлади. Биз бунда Совет Иттифоқининг Марокашга нисбатан ўтказиб келаётган сиёсати изчил сиёсат эканлигини кўриб турибмиз. Марокаш ҳам Совет Иттифоқига доим дўстлик ва самимият билан қараб келди. Хрушчевнинг Марокашга қиладиган сафари ҳамкорлигимизнинг янги даврини бошлаб беради».

«САНТА МАРИЯ» КЕМАСИ САЛАЗАР ҲУКУМАТИГА ТОПШИРИЛДИ

ЛОНДОН, 5 февраль. (ТАСС). Рейтер агентлигининг мухбири Ресифидан хабар беради: Бразилия президенти Куадрос кеча кечқурун «Санта Мария» лайнерини Португалия ҳукуматига топшириш тўғрисидаги буйруқни имзолади.

ЖАҲОН ҚАСАБА СОЮЗЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ БЕРЛИН СЕССИЯСИ ЎЗ ИШИНИ ТАМОМЛАДИ

БЕРЛИН, 5 февраль. (ТАСС). Жаҳон касаба союзлари федерацияси ижроия комитети сессиясининг 4 февраль кечки мажлисида касаба союзларининг V жаҳон конгрессига тайёргарлик кўриш билан, ишчилар синфи ва унинг касаба союзларининг тинчлик ва қуролсизланиш учун, миллий мустақиллик учун, социал ва иқтисодий талабларни ҳимоя қилиш учун олиб бораётган курашини кучайтириш билан боғлиқ бўлган масалаларни муҳокама қилиш давом этди.

Музокаралар тамом бўлганидан кейин, Жаҳон касаба союзлари федерациясининг бош секретари Луи Сайян якунловчи нутқ сўзлади. У айтдики, сессияда кенг миқёсда ўтказилган мароқли мунозара бир қанча хулосаларни чиқариш имконини беради: биринчидан, ижроия комитетнинг барча аъзолари давримизга баҳо беришда халқаро касаба союз ҳаракати тутган йўлнинг асосий масалалари тўғрисида тамомила бир хил фикрдадирлар; иккинчидан, синфий курашни кучайтириш тўғрисидаги масалада ва капитализм умумий кризисининг кескинлашувига баҳо беришда тамомила бир хил фикр илгари сурилмоқда, учинчидан, Жаҳон касаба союзлари федерациясининг бирлик сиёсати қандай бўлиши кераклиги, унинг тактикаси ин услуби қандай бўлиши кераклиги тўғрисидаги масалада тамомила якдиллик борлигини кўрамиз.

Луи Сайян сўзининг охирида ҳозирги вақтда Жаҳон касаба союзлари федерациясининг 107 миллион аъзоси борлигини айтди.

Сессияда Жаҳон касаба союзлари федерациясининг 1961 йилги бюджети тўғрисидаги доклад тингланди ва тасдиқланди.

Жаҳон касаба союзлари федерацияси ижроия комитетининг сессияси касаба союзларининг V жаҳон конгрессини 1961 йилда 4 декабрдан 16 декабргача Москвада ўтказишга қарор қилди.

Касаба союзлари V жаҳон конгресси кун тартибига қуйидаги масалалар киритилди:

1. Жаҳон касаба союзлари федерациясининг фаолияти ва империализмга қарши тинчлик учун, тинч-тотув яшаш учун, ёппасига ва батамом қуролсизланиш учун, меҳнаткашларнинг иқтисодий ва социал талабларини ҳимоя қилиш учун курашда касаба союз ташкилотларининг ҳозирги пайтдаги вазифалари;

2. Халқларнинг мустамлакачиликни тугатиш йўлидаги курашида касаба союз ташкилотларининг фаолияти ва бирдамлигини кучайтириш;

3. Ревизия комиссиясининг докладн;

4. Жаҳон касаба союзлари федерациясининг раҳбар органларини сайлаш.

Сессия касаба союзларининг V жаҳон конгресси чақирилиши муносабати билан махсус комиссия тузиш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу комиссия Жаҳон касаба союзлари федерацияси секретариатининг раҳбарлигида касаба союз ташкилотларининг ва касаба союзлари V жаҳон конгрессининг вазифалари тўғрисидаги ҳужжатни ишлаб чиқиши ва шу йилнинг июнь ойида эълон қилиши лозим.

Сессия умумий резолюцияни, Африкада касаба союз ҳуқуқларининг бузилаётганлиги ҳақидаги баёнотни, Лаосдаги аҳвол ҳақидаги баёнотни, Куба билан бирдамлик тўғрисидаги резолюцияни, Ироқ ватанпарварларини ҳимоя қилиш ҳақидаги ва Ироқда касаба союз ҳуқуқлари ҳамда эркинликларининг бузилишига қарши кураш тўғрисидаги резолюцияни қабул қилди.

Жаҳон касаба союзлари федерацияси ижроия комитетининг сессияси Маврикий ороли меҳнат федерациясини ва касаба союзлари федерациясини Жаҳон касаба союзлари федерациясига аъзо қилиб қабул этиш тўғрисида қарор чиқарди.

Жаҳон касаба союзлари федерациясининг раиси А. Новелла Жаҳон касаба союзлари федерацияси ижроия комитети сессиясининг ишларига якун ясади ва сессияни ёпиқ деб эълон қилди.

Редактор З. И. ЕСЕНБОЕВ.

ХАЛҚНИНГ АСЛ ФАРЗАНДИ

Некрасовнинг машҳур «Современник»и Добролюбовнинг биринчи мақоласини босиб чиқарган пайтда рус адабиётининг юлдузлар туркумида Пушкин ва Гоголь, Лермонтов ва Грибоедов, Тургенев ва Достоевскийларнинг номлари аллақачон ярқираб турган эди. Эндигина вужудга келган, аччиқ ҳақиқат ва ажойиб поэзия билан тўлиб-тошган «Севастополь ҳикоялари» майдонга Лев Толстой чиққанлигидан хабар берди.

Аммо ўтган асрдаги Россиянинг маънавий ҳаётида революцион демократларнинг — жуда катта эрудиция ва ёркин талантга эга бўлган халқ трибунларининг, келажак сари интилган кишиларнинг шонли плеядаси алоҳида ўрин тутади. Танқидчи, публицист ва философ Николай Александрович Добролюбов ана шу плеядага кирган эди.

Добролюбов туғилган куннинг 125 йиллиги мамлакатимизда кенг нишонланди. Золимларга нисбатан ғазаб-нафрат билан тўлиб-тошган ҳамда меҳнаткашларни озод қилишнинг ёркин ғоялари билан суғорилган асарлари билан у, халқимизнинг философик ва бадиий фикрини бойитди, рус адабиёти ва рус миллатининг шоншуҳратини юқори кўтарди.

Атиги 26 йилча умр кўришга муяссар бўлган йигит шундай юксакликка кўтарила олдики, натижада ўша асрнинг энг йирик мутафаккирлари қаторидан жой олди. У ўзининг гениал замондоши Карл Маркснинг юксак мақтовига сазовор бўлди. Атоқли танқидчи вафот этганидан сўнг, орадан бир неча йил ўтгач, халқаро пролетариатнинг доҳиси ва устози бундай деб ёзган эди: «Эрлиб (Добролюбов—И. Г.) асарлари билан аллақачон қисман танишиб чиққанман. Мен уни ёзувчи сифатида Лессинг ва Дидро билан бир қаторга қўяман».

Добролюбов крепостнойликнинг қоронғу даврида яшади ва ижод қилди. Асоратга солинган деҳқонларнинг ҳузур-ҳаловатсиз, қулларча ҳаёт кечириши, уларнинг азоб чекиши ҳамда ўз золимларига қарши кураши ёш адабиётшунос қалбида шафқатсиз самодержавие режимига нисбатан ғазаб-нафрат уйғотди. Герцен ва Белинскийнинг крепостникларни аёвсиз фош қилувчи ёркин мақолалари эса унинг юрагида курашчи алангасини ёқди. «Современник» прогрессив журналида ишлаши, Чернишевский билан дўст тутуниши жаҳон революцион курашининг тажрибаси Добролюбов дунёқарашининг тамоман шаклланишига ёрдам қилди. У халқ манфаатларининг қизғин ҳимоячиси бўлиб қолди. Россиядаги озодлик ҳаракатининг шундай босқичининг машҳур революционерларидан бири бўлиб қолдики, бу босқич жамиятнинг энг катта, қайта қурувчи кучи бўлган пролетариатнинг майдонга чиқиши олдидаги босқич эди.

Добролюбов философ-материалист эди. У ўзининг сиёсий программасини дунёни материалистик тушунишнинг мустаҳкам пойдеворига қурди. Мутафаккир фақат самодержавие-крепостнойлик тузумини йўқ қилиш орқалигина халқ оммасини озод қилиш, уни зулмат ва нодонликдан маърифат ва тараққиётнинг кенг йўлига олиб чиқиш мумкинлигини яхши тушунарди. Халқ оммасининг синфий курашини, тарихий ролини эътироф қилиши Добролюбовни ўтмишнинг ҳамма улуғ социалист-утопистларидан юқори кўтарди. Бироқ, қолоқ, крепостнойлик Россияда яшаган Добролюбов, социализмни менинг ватанимда деҳқонлар революцияси ўрнатади, деб ишонган эди. Добролюбов ўзининг бутун жўшқин қалби билан қарши курашган зулмат бир неча ўн йиллар ўтгач, демократ ёзувчи вафотидан сўнг емириб ташланди. Кўҳна, жирканч дунё Россиянинг ўсиб-улғайган ва сиёсий жиҳатдан уюшган ишчилар синфининг тўсиб бўлмас сиқуви остида қулаб тушди.

Улуғ революцион демократ ер юзидаги барча халқларнинг эркин ҳаёт кечириши тарафдори эди. Шунинг учун ҳам у Италиядаги довюрак Гарибальди раҳбарлигидаги озодлик ҳаракатини ҳамда чехларнинг мустақиллик учун курашини қизғин табриклади. Шунинг учун ҳам у бошқа миллатларни асоратга солиб келган мустамлакачиларни кучли қаҳр-ғазаб билан қоралади. Сипоҳларнинг Ҳиндистонда инглизлар ҳукмронлигига қарши қўзғолони кўтарилганда, Добролюбов бу воқеага бағишлаб махсус мақола ёзди. Бу мақолада эрк учун курашчиларга хайрихоҳлик билдириб, мустамлакачилардан нафратланган эди.

Добролюбов революцион пафос билан суғорилган шеърлар ёза бошлади. Аммо ёзувчининг катта ва ўзига хос таланти унинг ажойиб танқидий ва публицистик мақолаларида тўла ва ёркин кўзга ташланди. Бу мақолалар унга оламшумул шуҳрат келтирди, унинг номини сира ўчмас қилиб қўйди. Ҳаётда бўлгани каби адабиётда ҳам Добролюбов халқ бахти-саодати учун курашчи бўлган эди. Адабиёт ва санъатдаги воқеаларни у революционер-демократнинг илғор позициясидан туриб, ҳаёт позициясидан туриб баҳоларди. Белинский ва Чернишевский ғоялари остида тарбияланган Добролюбов уларнинг традицияларини давом эттирди. У ижтимоий тараққиётнинг, халқ ҳаётининг энг муҳим масалаларини акс эттирувчи, юксак ғояли санъатнинг толмас тарғиботчиси эди. Атоқли танқидчи, ёзувчи актив арбоб, халқ интилишларининг ифодачиси бўлиши керак, деган ғояни илгари сурди.

Унинг «Рус адабиёти тараққиётида халқнинг иштирок этиш даражаси ҳақида», «Қоронғи ўтмиш», «Обломовчилик нима?», «Зулмат ичида нур», «Ҳақиқий кун қачон келади, ахир?» ва бошқа жуда кўп мақолалари кенг тарқалган ва рус фикри хазинасига кирган бўлиб, улар адабиёт ва бадиий ижод фанининг энг муҳим масалалари бўйича ўзига хос энциклопедиядир. Бу мақолаларда танқидчи жамият тараққиёти иши учун хизмат қилувчи реалистик санъатнинг моҳиятини жуда катта куч билан очиб берди. Айни замонда, у адабиёт ва санъатни ҳаётдан, замоннинг энг муҳим вазифаларидан четга судровчи идеалистик назарияларни фош қилди; Россиянинг саховати ва гуллаб-яшнаши тўғрисида оғиз кўпиртирган ёлланма шоирларнинг, кўнгил очиш учун ёзилган, ғоясиз асарлар ижод қилувчиларнинг шармандасини чиқарди.

Буюк танқидчи адабиётнинг реалистик йўналиши учун курашиб келди. У ёзувчининг талантини воқеалар моҳиятига қанчалик чуқур кириб бориши, жамият тараққиёти тенденциясини қандай тушуна билиши, воқеликни қай даражада кенг қамраб олишига қараб чамалаб кўрар эди. Ҳаёт ҳақиқатини у бадиий асарнинг асосий фазилати деб ҳисобларди.

Добролюбов бадиий ижодни қандайдир стихияли бир иш деб ҳисобловчиларнинг фикрини рад этди ҳамда санъат асарларини яратиш — онгли равишда қилинадиган ҳаракатдир деб исбот қилди. Шу сабабли у ёзувчининг дунёқарашига катта аҳамият берди.

Адабиёт асари маълум бир ғоянинг ифодаси бўлиб қолишининг сабаби фақат ёзувчининг ўша асарни яратаётганида шу ғояни ўз олдига мақсад қилиб қўйишигагина боғлиқ бўлмайди. Балки бунинг сабаби яна шундаки, санъаткорни воқеликнинг шундай фактлари ҳайратда қолдирадики, улардан бу ғоя ўз-ўзидан келиб чиқади. Рус ҳаётини ўрганиш мумкин бўлган фактларни топа билганлиги учун Островский талантини танқидчи юқори баҳолади. Унинг «Момақалдироқ»ини Добролюбов энг дадил асар деб атади. Савдогар самодурларга қарши исён кўтарган Катерина образида у ажойиб ижтимоий воқеани, рус адабиётининг халқ оммаси интилишларини гавдалантиришдаги янги, дадил қадамини кўрди. Островскийнинг Катеринаси, Тургеневнинг Елена ва Инсарови сингари образларни танқидчи ўша даврдаги воқелик учун типик деб ҳисоблади. Яқинлашиб келаётган революцион момақалдироқ шароитида пайдо бўлган бу янги кишилар ўзлари тимсолида Россиянинг келажагини гавдалантириб кўрсатган эдилар, улар зулмат ичидаги нурлар эдилар.

Добролюбов ўзининг қисқа ҳаёти давомида бир қанча томдан иборат бўлган жанговар танқидий ва публицистик мақолалар ёзди, адабиётнинг муҳим проблемаларини ёритди, ижтимоий тараққиётнинг жуда кўп масалаларини ўртага ташлади. Унинг таланти кўпқиррали эди. Аммо Добролюбов нима ҳақда ёзмасин, у ҳар доим халқни ўйлади ва ўз умрининг сўнгги кунларига қадар оддий кишиларнинг бахт-саодати учун курашни давом эттирди. Қоронғи, эзилган Россияда унинг овози халқ ҳақиқати ва орзу-умидининг қўнғироғи бўлиб жаранглади.

Ўтган асрнинг ўрталаридаги қоронғи давр энди жуда орқада қолиб кетди. Добролюбов орзу қилиб келган озод халқ Россияни сира таниб бўлмас даражада ўзгартириб юборди, янги, эркин ҳаёт қурди ҳамда прогрессив инсониятнинг авангарди бўлиб қолди. Добролюбовнинг авлодлари ҳозир ҳам унинг номини буюк ҳурмат билан тилга олмоқдалар, ижодини ўрганмоқдалар, унинг хотирасини эсламоқдалар.

И. ГОЛИК.

Тошкентнинг томоша золларида

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА— 7/II да **Майсаранинг иши.** 8/II да **Шаҳризода, Штраусиана, Болеро.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 7/II да **Ҳамза,** 8/II да **Бой ила хизматчи.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 8/II да **Нурхон.**

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА — 9, 10, 11, 12/II кеч соат 7 яримда Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий юбилейига бағишланган **эстрада концертлари.** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Учқун Ғаниев,** солист **Фахриддин Умаров** ва бошқалар қатнашади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 8/II да РСФСРда хизмат кўрсатган артист **Ю. Дуров гастролининг давоми.** Ўзбек чавандозлари Ўзбекистон ССР халқ артисти **Лола Хўжаева, Анвар Хўжаев** ва томоша давомида қизиқчи артист ака-ука **Ширманлар** қатнашади. Томоша кеч соат 7 яримда бошланади.

КИНО

Самолёт соат 9 да жўнайди — «ВАТАН» (кундуз ва кечқурун), «МИР» (кундуз соат 4 ва кеч 6 да)

Марварид — «МИР», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Қасамхўр — НАВОИЙ номли. «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

8, 12 февралда

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий туғилган куннинг 70 йиллигига бағишланган

концертлар

Концертда: СССР халқ артистлари **Халима Носирова, Мукаррама Турғунбоева, Саодат Қобилова,** Ўзбекистон ССР халқ артисти **Комилжон Отаниёзов,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Клара Юсупова, Қундуз Миркаримова,** Навоий номли опера ва балет театри солистлари **Рафоат Кучликова, Галина Хлебникова, Генрих Исаҳонов,** «Баҳор» халқ рақс ансамбли, симфоник оркестр қатнашади.

Концерт кеч соат 7 яримда бошланади.

Олмазор кўча, Пеньков тупик, 48-уйда турувчи **Юнус Зуфаровнинг** шу уйда турувчи Муҳаббат Илҳомовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Виставка кўчаси, 2-уйда турувчи **Рашид Нурисламович Мустафиннинг** Сағбон кўча, Сариқсув проезд 24-уйда турувчи Мишфиқа Аҳмедовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётнинг босмахонаси.

Р. 09017. Нашр. Б. 1527.